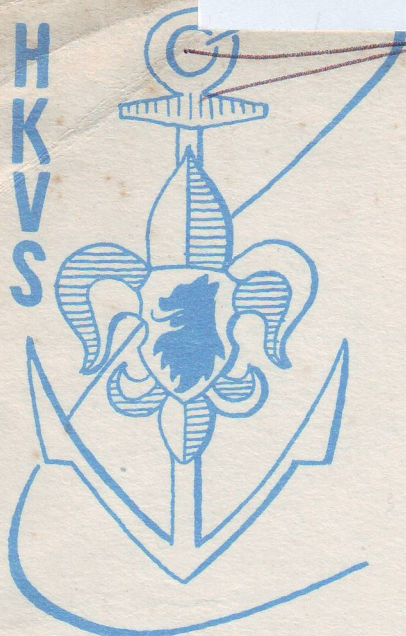

H
K
V
S

ČESKOSLOVENSKÝ JUNÁK

HLAVNÍ KAPITANÁT
VODNÍCH SKAUTŮ

informační oběžník vodních skautů

• • • • •

KAPITÁNSKÁ POŠTA

KAPITÁNSKÁ ZKOUŠKA

=====

doplněk k vůdcovským zkouškám pro činovníky a činovnice vodních skautů a skautek

I. Všeobecná ustanovení.

1. Účelem zkoušky je zjistit, zda uchazeči jsou schopni samostatně a úspěšně vychovávat svěřenou mládež především z hlediska vodácké teorie a praxe.
2. Kapitánskou zkoušku mohou skládati vodní skauti a skautky, kteří s úspěchem absolvovali vůdcovskou zkoušku.
3. Kapitánskou zkoušku mohou skládati také suchozemští skauti a skautky, kteří absolvovali s úspěchem vůdcovskou zkoušku a lesní školu vodních skautů a skautek.
4. Kandidát postavil nebo spolupracoval na stavbě sportovní lodě libovolného druhu. Předloží zkušební komisi stručný popis postupu práce.
5. Výjimku z podmínek uvedených pod bodem 2, 3, 4 může poskytnout HKVS na návrh krajského kapitána.
6. Zkoušky se konají vždy na podzim v některém vodáckém středisku - přístavu vodních skautů a skautek v Čechách nebo na Moravě. Datum a místo stanoví HKVS a bude včas uveřejněno v Kapitánské poště. Uchazeč se písemně přihlásí u HKVS. Kandidáty splňující podmínky vyzve HKVS k účasti na zkouškách nejpozději měsíc předem.

II. Zkušební komise a klasifikace.

1. Na návrh HKVS jmenují náčelnictva chlapeckého a dívčího kmene zkušební komisi na každý rok znovu. Maximální počet členů komise je 7 osob včetně předsedy, který je vždy člen HKVS. Mezi členy musí být rovněž jeden člen chlapeckého a jeden člen dívčího náčelnictva. Ve sporých případech rozhoduje předseda, který má právo veta.
2. Kandidáti jsou ocenováni v jednotlivých oborech prospěl - neprospěl. V komisi se pak rozhodne, jestli uchazeč celkově prospěl. Opakovat zkoušku může kandidát po roce.
3. O průběhu vede předseda komise záznam. Po vykonání zkoušky vydá komise absolventům potvrzení, na jehož podkladě vystaví náčelnictvo chlapeckého nebo dívčího kmene "Kapitánský doplněk k vůdcovskému dekretu". Jeho držitel má právo nosit pod vůdcovským odznakem světlea. odřý podklad.

III. Zkušební obory.

1. Teorie

- a/ Rozdíl mezi vodním skautingem a vodáctvím, jeho cíle a skautská výchova aplikovaná na našich vodách.
- b/ Základní rozdíly mezi suchozemským a vodáckým skautským oddílem a zařazení vodních skautů v organizaci Junák.

- c/ Organizace čs. vodáctví v dnešní tělovýchově a hlavní typy sportovních lodí.
- d/ Řeka z hlediska národního hospodářství, významné vodní stavby v ČSSR.
- e/ Činnost oddílu vodních skautů dle ročních období, proč doplňky ke stupňům junácké zdatnosti.
- f/ Důvody nutnosti výcviku ve vodácké technice a různé způsoby zvyšování vodáckých znalostí jako záruka bezpečnosti.
- g/ Příprava a uspořádání junácko-vodáckého závodu s možností převzetí námořních prvků.
- h/ Druhy specializací pro starší vodní skauty.
- i/ Příroda okolo vody, oběh vody v přírodě, voda jako součást kraje, problém čistoty vod v přírodě.
- j/ Stálé, putovní i kombinované tábory vodních skautů, vodácké výlety - technická a hospodářská příprava a příprava programu.
- k/ Zdravotní péče při vodáckém výcviku, doplňkové sporty, záchrana tonoucích a první pomoc, metodika výcviku plavání.

2. Praxe

- a/ Má splněné vodácké doplňky ke stupňům junácké zdatnosti.
- b/ Cvládá obsazenou loď /s posádkou/ i samostatnou loď v singlu.
- c/ Řídí plavbu více lodí jasnými rozkazy z břehu nebo z jedné lodi.
- d/ Předvede plachtění na nejjednodušší plachetnici.
- e/ Předvede záchranu převrácených a zatopených lodí za pomoci posádky.
- f/ Na dané téma z vodáckého oboru promluví bez přípravy min. 5 minut.

Schváleno EKVS dne 20. 10. 1969

Schváleno NDK dne 12. 11. 1969
čj. 55 1/NDK-69

Schváleno NCHL dne 14. 3. 1970
čj. 125-VZ-57/70-Tom.

Ladislav Rott, Josef Štok - členové HKVS

Historie vodního skautingu.

Před vylíčením vývoje vodního skautingu jest třeba jen krátce se zmíniti o samotných začátcích vodáckého sportu na našem území v té formě, jak jej nyní známe. První kanoie se objevilo v Praze několik let před první světovou válkou, která započala v r. 1914. Tehdy do Prahy přijeli na kanoi dva Angličané, kteří podnikali vodní turu z Českých Budějovic po Vltavě do Prahy a po svém příjezdu byli hosty Českého Jacht Klubu /dnes plachetní oddíl Slavoje Vyšehrad/. Zde poprvé se naše vodácké sportovní kruhy seznámili prakticky s kanoi, o které zatím pouze četli v literatuře jako o indiánském plavidle. Ovšem tyto lodě se u nás tehdy nevyráběly, a proto nečetní zájemci o kanoie byli nuceni je kopovati a dovážeti z Kanady. Originální kanadská kanoie jako Oswego, Kenebeck, Comassagero a Chesnut byla vzorem pro poválečnou stavbu kanoi v naší zemi.

Samotné začátky vodního skautingu spadají do r. 1918, kdy v únoru 1918 na popud Dr. Röslera-Ořovského vznikl v Českém Jacht Klubu první skautský vodní oddíl. V r. 1919 již v osvobozené vlasti se skautské hnutí rychle šířilo a vedle vznikajících skautských oddílů se začaly tvořiti i skautské oddíly vodácké, a sice druhý, třetí a čtvrtý vodácký oddíl. Tyto první vodácké oddíly skautské se již při svém zakládání tvořily jako oddíly vodácké oproti dalším oddílům pozdějším, které se postupně přetvářely z oddílů pěších. Tyto oddíly mívaly své letní tábory v jižních Čechách u velkých rybníků jako Staňkovském, Rožmberském, Spolí, Bezdrevu a pod nebo v údolí řek - Vltavy, Malše, Otavy, Lužnice, Nežárky apod. Na těchto letních táborech, kde junáci byli v každodenním styku s vodou, vznikala touha mít vlastní plavidla. Od neuměle vázaných vorů se začaly stavěti maňásky jako nejjednodušší plavidla, s kterými se užilo na táborech hodně radosti. Plující vory kolem táborů lákaly oddíly, aby na nich podnikly cestu, až se stalo zvykem, že oddíly tábořící na řekách jižních Čech zakončovaly letní tábory návratem po vorech do Prahy. Ale protože je známo, že s jídlem roste chuť, byla nakonec i cesta po vorech málo a oddíly se začaly zajímati o pořízení vlastních lodí. Protože kanoie byla tehdy cenově pro skauty nedostupná, hloubavé hlavy se snažily najíti jinou cestu pro získání lodí. V první řadě to bylo kopírování několika kanoi dovezených z Kanady tím, že kýlem, borty a žebry byla utvořena kostra kanoie a ta se potáhla hustým plátnem, které se kytovalo, fermežovalo a lakovalo, aby se dostala dostatečná impregnace. Takové lodě byly velmi křehké a tvarově nestálé. Stále se hledaly

nové formy lodí vhodné pro plavbu na našich řekách a současně vyhovující družinovému systému, konečně po delším tápání a zkoušení se zrodila dvojšpičná pramice s kornidlem, která vyhovovala oběma požadavkům a která se používá i v současné době. Na letních táborech vodáckých oddílů se stalo zvykem postavit jednu nebo i více pramic, kterých se hned používalo na zpáteční cestě po ukončení tábora.

Vzhledem k množství se vodáckým oddílům vznikl z iniciativy prof. ing. Ludvíka Šimka již v r. 1920 Hlavní stan vodních skautů /HSVS/, který v r. 1921 vydává 22-stránkovou tištěnou příručku "Vodní skauting" s těmito kapitolami: Ustanovení a pravidla vodních skautů, Líčení života vodních skautů, Pracovní tabule /osnova výcviku/, Soupis lodí a lodní výzbroje, Návod stavby kanoe. Prvním kapitánem HSVS byl prof. ing. Šimek a pod jeho vedením byl vydán krojový předpis pro vodní skauty, který s několika změnami platí i v dnešní době a se schválením Náčelnictva Junáka založil čestné vyznamenání "Stříbrný bobr". Toto vyznamenání se nosí na krku na stuze červeno-modro-červené, udílí jej HKVS junákům, kteří se zasloužili o rozvoj vodního skautingu. V této době vznikly velké vodácké oddíly, jako 5, 10, 13, 16, 18 a 22 a ještě řada dalších /celkem asi 40 vodáckých oddílů/, které prostřednictvím HKVS byly členy Svazu kanoistů RČS. Závodní řád Svazu z r. 1938 uvádí doslovně, že loď zvanou dorostenecká pramice převzal od Svazu Junáků-Skautů i se stavebními předpisy. Citujeme doslovně: "Pramička je loď z prken o síle nejméně 20 mm. Profil U tvořený třemi přímkami musí být zachován po celé délce. Kornidlo musí být bezpodmínečně zapuštěno v havlince. Rozměry: největší délka 620 cm, největší šířka dna uvnitř 60 cm, nejmenší součet šíř obou konců 100 cm a sklon boku nejméně 2 x 15 cm. Mužstvo tvoří 4 až 6 pádlujících /v sedu nebo v kleku/ a kornidelník, který pádlovat nesmí." Tolik ze Závodního řádu. Vodní skauti byli důležitou složkou při začátcích Svazu kanoistů RČS. První závody kanoistické byly závody vodních skautů v Praze "Kolem Střeleckého ostrova", dále skauti nebo oldskauti pořádali pravidelně závod Cholín-Praha, Záhoří-Libčice a Krumlov-České Budějovice. Ještě větší význam si získali skauti jako závodníci. Bratři Kazda a Duka první startovali již v r. 1924 na mezinárodních závodech v Hamburku, odkud přivezli pro nás nový styl jízdy, na kanoi v kleku. Oni a jejich následovníci ze skautských řad bratři Poslušný, Černý, Oták, Rus, Felix, Feliček, Silný, Koníček, Škrdlant, Motl a další tento styl propracovali k velké dokonalosti. Výše uvedení skautští závodníci během r. 1924 - 1938 dobyli 14 titulů mistrů republiky, 11 zlatých cen na mistrovství Evropy a světa a 5 zlatých medailí na Olympijských hrách. V r. 1933, kdy se vůbec poprvé jelo mistrovství Evropy, a to právě v Praze, byl předsedou Svazu kanoistů bratr Klecanda I. místo - starosta Svazu Junáků-Skautů. V r. 1933, když se 5. oddíl pod vedením bratra Nováka-Bratky přeměnil na vodácký oddíl, obrátil na sebe pozornost široké veřejnosti konanými námořními cestami na Jadranu a v Řecku. V letech 1933 až 1938 podnikli kajakáři 7. oldskautského

oddílu "Varjag" cesty na divoké alpské řeky v Rakousku, Bavorsku, jižní Francie a na řeky v Jugoslávii. Řada oddílů podnikla zahraniční cesty na pramicích nebo kanoích po Dunaji a Labi až k moři. Co znamenala práce skautských vodáků pro vodácký sport slouží nejlépe ocenění, kterého se dostalo br. Felixovi v r. 1952 v Helsinkách, kde Mezinárodní Kanoistická Federace mu udělila jako vůbec prvnímu kanoistovi "Stříbrný odznak" za zdokonalení kanoistického stylu, za nové tvary lodí a za trenérskou práci.

Doba od r. 1920 do r. 1939 znamenala vysokou kvalitu skautského vodáctví, jehož další činnosti učinila konec okupace naší země německými fašisty a násilné rozpuštění junácké organizace. Myšlenku a ducha však nelze nikdy hrubým násilím potlačit a junácké oddíly pod patronací veslařských kanoistických a turistických klubů žily skrytě svůj junácký život. Vodní skauti, pamětlivi svého slibu, se zapojili do ilegální práce a jako příklad uvádíme 5. oddíl vodních skautů v Praze. Patnáct členů tohoto oddílu založilo ilegální organizaci pod jménem Zbojníci, která přibráním dalších junáckých skupin se rozrostla na 450 členů s názvem Zpravodajská Brigáda. V době květnového povstání v Praze se zúčastnilo bojů v rámci tohoto svazku na 1.600 bojovníků. Řadě bratrů byla udělena vyznamenání státní, jako Válečný kříž 1938 - 1945, Za statečnost, Za zásluhy I. a II. stupně a Partyzánská hvězda. Řada jiných za svoji činnost obdržela junácká vyznamenání jako Stříbrný nebo Bronzový junácký kříž a Za vlast. Bohužel i řada vodních skautů se nedožila vítězného osvobození vlasti a skončila svůj život útrpami v koncentračních táborech nebo v posledních dnech války přímo v boji. Poslední obětí byl bratr Hugo Sedláček z 13. oddílu, který padl v boji za vlast v době pražského povstání.

Osvobození naší vlasti přineslo s sebou nový rozmach junáckého hnutí a s tím i podstatné rozšíření vodního skautingu. Předválečný stav vodních oddílů a 40 byl v krátké době mnohonásobně převyšěn hlavně proto, že vodní skauting se netušencu měnou rozrostl mimo Prahu. V době roku 1945 až 1949 bylo registrováno kolem 150 vodáckých oddílů. Mimo Prahu, kde byly velké přístavy, sdružující několik oddílů, jako 4., 5., 13. přístav, vznikly velké přístavy v Kolíně, Nymburce, Hradci Královém, Brně, Kroměříži, Jaroměři, Plzni a Bratislavě. Několik týdnů po osvobození vlasti se znovu formuje HSVS pod vedením br. Jaroslava Nováka a začíná dnem 5. 8. 1949 vydávat první pravidelný vodácký časopis skautský pod názvem "Pošta HSVS", který od 11. čísla ž po dnešní dobu nese název "Kapitánská pošta". Po Valném sněmu Junáka v únoru 1946 přebírá vedení HSVS br. ing. Španýl a současně se mění i název na Hlavní Kapitanát Vodních Skautů /HKVS/. Vzhledem k značnému rozšíření vodního skautingu byla provedena i územní organizace a byli zvoleni zemští kapitáni pro Čechy, Moravu a Slovensko. Ze závodů tehdy provedených vodními skauty je třeba připomenouti na pražský závod "Přes tři jezy" založený k uctění památky br. Sedláčka, třebonský závod "Po vodách Jakuba Krčína", Jaromeňský kílonostr

a překážkový závod v Mělníku. V r. 1946 byla u příležitosti návštěvy světové náčelní lady Baden-Powell v Praze, byla provedena pražskými vodními skauty na Vltavě velká vodácká přehlídka a regata. Pro zajímavost uvádíme příklad osobního dopisu světové náčelní hlavnímu kapitánovi:

"Praha, 29. září 1946

Vám, vodní skauti, posílám zvláštní poselství z vděčnosti za Vaše nádherné a jedinečné přivítání.

Bylo to velkolepé viděti Vás všechny za jízdy na člunech a při pozdravu a poznati, jak se cvičíte, abyste byli pevní a silní a zdokonalili se pro všechny druhy dobré služby - stejně dobře jako pro plné potěšení ze života.

Nejlepší přání Vám všem

Clava Bden-Powell
světová náčelní škautek."

V srpnu 1946 byla pod vedením br. dr. Průchy provedena I. Lesní škola pro vodní skauty v Bechyni, zakončení putování po Lužnici a Vltavy do Prahy. V únoru 1947 se uvedli vodní skauti v Praze i společensky, když ve všech sálech Slovanského domu uspořádali ve velkém stylu "Vodácký ples". V srpnu 1947 byla provedena v Bechny II. Lesní škola pro vodní skauty pod vedením br. Štoka, zakončená opět vodní túrou do Prahy. V letech 1945 až 1949 /druhé skončení činnosti Junáka/ začíná myšlenka vodního skautingu pronikat i do dívčích oddílů a tak vznikají, přes nepřízeň náčelnictva dívčího kmene v Praze dívčí vodácké oddíly pod číslem 18 a 284 a mimo Prahu v Jaroměři, Erně a Kroměříži. Koncem r. 1947 se ujímá funkce hlavního kapitána br. Štoka a setrvává v této funkci až do zastavení činnosti Junáka. V tomto období, přes různé odstředivé snahy jednotlivců, se formuluje též postavení vodáckých oddílů skautských v tom smyslu, že vodácký oddíl skautský jest zásadně normální skautský oddíl se všemi právy a povinnostmi, se vším ideovým a praktickým zaměřením, k němuž jest přiřčeno vodáctví jako nástavba, jejíž úkolem jest pomocí vodáckého sportu ještě více utužit tělesnou zdatnost mládeže a umožniti ji poznati krásy i život našich vod.

Líčiti historii vodního skautingu po obnovení junácké činnosti v r. 1968 pokládáme za zbytečné, neboť jest zachycena v řadě článků současné Kapitánské Pošty, a není zde dosud žádoucí časový odstup. Jest dosud současností a nikoliv historií.

Závěrem pokládáme za poučné zhodnotit dvě uplynulá období vodního skautingu, a sice období 1920 až 1929 a období 1945 až 1949 takto:

Doba prvního období se vyznačovala poměrně malým počtem vodáckých oddílů, soustředěných většinou v Praze, které však po stránce junácké výchovy i vodáckého výcviku stály na vysokém stupni, takže kvalita vysoce

převažovala kvantitu. Četná vítězství vodáckých oddílů v různých junáckých závodech a velmi dobré výsledky skautských vodáků v kanoistických závodech mezinárodních jsou toho dokladem. Skautští závodníci kanoističtí byli tvůrci československého závodního stylu, který po dlouhá léta vítězil a přivedl náš kanoistický sport až k nejvyšším metám sportovního zápolení.

Jestliže předchozí doba nese pro vodní skauting prvky rázu vysoce kvalitativního, následující období má ráz výslovně kvantitativní v důsledku velkého zájmu mládeže o vodácký sport provozovaný v rámci junáckého hnutí. V řadě nově vzniklých vodáckých oddílů se objevily nedostatky buď ve výchově junácké, buď ve výchově vodácké podle současných znalostí nebo neznalostí vedoucích oddílů. Toto druhé období skautského vodáctví trvalo bohužel pouze čtyři roky a během této poměrně krátké doby nebylo možno přes veškeré úsilí odstraniti veškeré nedostatky a tak musíme této době ponechat označení jen jako kvantitativní.

Vlastimil Znamenáček, členk HKVS:

Jachting III.

Pokračování

K pohonu plachetnice nám slouží plachetní výstroj - takeláž. Její tvar a vzhled se časem měnil od primitivní čelné plachty na lodích Egypťanů a Vikingů, přes složité soustavy plachet středověkých karavel k opětovnému zjednodušení, ale dokonale vypočítanému na maximální účinek. Jako správný poměr délky k šířce je neméně důležitý k docílení rychlosti a stability lodí správný poměr takeláže k loďnímu trupu. Volba vhodného oplachtění se zřetelem k tvaru a druhu trupu má vliv i na estetický vzhled lodí.

Takeláž můžeme rozdělit na : 1. pevné a pohyblivé kulatiny, 2. pevné a pohyblivé lanoví, 3. soustavu plachet.

Celou takeláž zdvihají nad palubu pevné kulatiny. Jsou to jeden nebo více stěžňů /nikdy neříkáme stožárů, ty jsou jen na pevnině/ a u některých větších lodí čelen /břevno pevně uchycené na přídi k zvětšení přídového trojúhelníku a plochy předních plachet/. Stěžně je buď zakotven v kýlu lodi v stěžňové botce, nebo má uchycení přizpůsobené ke sklopení. Jeho profil je kulatý nebo oválný. Stěžně se dělají dřevěné nebo kovové - duralové, plné nebo duté, s drážkou nebo lištou k uchycení plachty. Aby se snížila námaha, které je při rozvinutých plachtách stěžně vystaven, vyztužujeme je pevným lanovím /většinou ocelovým/. Proti bočním tlakům větru se vyztužuje horními a dolními /někdy jen dolními/ upínačkami. Horní upínačky jsou vedeny od vrcholu stěžně přes můstek /saling - pevná výztuha umístěná nad polovinu výšky stěžně pro zvýšení účinnosti upí-

rolet/ k navinování lanka /jeden konec je přichycen na bubínku, druhý volný, v kokpitu/. Kosatku rozvinujeme tahem za kosatkovou otěž, přičemž se ráhnové lanko navíjí na bubínek. Tahem za lanko se kosatka na ráhno navinuje. Na horní konec ráhna se upevňuje kosatková spoušť.

A zase se nám vyskytly nové výrazy spoušť a otěž. Tím jsme se dostali k popisu pohyblivého lanoví.

Všimněte si, že se nikdy v lodní terminologii nevyskytl žádný provaz, provázek, motouz nebo špagát. Zkuste použít některý z těchto výrazů před jachtařem a zaručeně překonáte světový rekord na jednu míli, jak vás požene. Zkrátka na lodi špagáty neexistují, vždy jsou to lana nebo lanka.

Pohyblivé lanoví může být konopné, bavlněné nebo silonové, podle toho, jakému účelu slouží. Podle jeho funkce mluvíme s spouštích a otěžích. Spouště slouží k napínání a spouštění /kasání/ plachet. Jejich přídatné jméno je odvozeno od součástky, ke které jsou přidělaný. Jsou to: Botková spoušť - vytahuje ráhno po stěžni, Piková /ráhnová/ spoušť - vypíná vrchol vratiplachty /jen u ráhnového oplachtění/, u vysokostěžňového /Markoniho/ oplachtění se spoušť ovládající vratiplachtu jmenuje vratiplachtová, dále je spoušť kosatková a spinakrová /balonová/.

Otěže jsou jak už napovídá název lana, která řídí postavení plachet. Hlavní otěž vede vratiplachtu, kosatková - kosatku a spinakrová otěž spinakr.

Protože všechny pohyby a úkony posádky lodi jsou přesně stanoveny, musí být i v pohyblivém lanoví pořádek. Proto má každé lano svoji úchytku - své madlo, oko, vazák nebo pachole.

Pohyblivé lanoví prochází jednou nebo více kladkami, které mají dvojí účel: 1. umožňují hladký a plynulý pohyb lana /spouště/
2. jednoduché nebo složitější soustavy kladek nám šetří námahu, kterou bychom měli s vedením plachet bez nich přímo /otěže/.

Kladky se vyrábějí z mosazi, bronzu, kvajakového dřeva nebo umělých hmot - silonu, nylonu. Jsou jednoduché, dvojité /blok/ a někdy i trojité. Pohybují se na ocelovém čepu a bývají uloženy ve vejčitém dřevěném pouzdře opatřeném okem k uchycení. Dnes se upouští od tradičních vejčitých pouzder a dělají se plochá /z lehkých slitin/ nebo z profilovaných kovových prutů.

Pevná lana /upínačky, stěhy/ bývají z ocelových lan zkroutěných z několika pramenů, která jsou sice pevná, ale nedají se dobře vázat,

proto se zaplétají do ok, ve kterých je ucyhceno buď kování nebo napínák /anglické napínací matice/.

Pro pohyblivé lanoví se užívá většinou lan z rostlinných vláken. U nás je to nejčastěji konopí a bavlna. Kroucením tří nebo čtyř pramenů konopí získáváme velmi pevné a odolné kroucené lano. Nejlepší jsou lana M ANILOVÁ /manila - abaka jsou vlákna z banánovníků/, jsou mánořádně pevná, měkká a velmi trvanlivá.

Bavlna se nejčastěji používá k výrobě pletených /nebo alespoň oplétaných/ lan. Používají se na otěže. Jsou měkká, ohebná a nekrouťí se, i když jsou mokrá. Rostlinná lana zakončujeme buď ovinováním /slabším lanem/ nebo je zaplétáme do okových zápletů. Nikdy neukončujeme lano na lodi uzlem.

Celá tato složitá lodní výstroj nám slouží k nesení nebo řízení pro nás stejně důležité části takeláže - plachty nebo plachet. Plachta je troj- nebo čtyřúhelníková látka - plachtovina, která zachycuje vítr a převádí jeho energii v sílu ženoucí loď dopředu.

Klasický materiál k výrobě plachtoviny je látka z egyptské bavlny zvaná MACCO, nebo balnové hedvábí /na spinakr/. V poslední době se i u nás začíná používat syntetických vláken jako jsou dacron, orlon nebo perlon. Síla látky a tvar plachty musí být v souladu s velikostí plachty a nároky na ni kladenými. Každá část plachty má svůj název.

Horní roh u všech plachet se jmenuje hlava, spodnímu rohu u každé vratiplachty říkáme pata. U ráhnové plachty říkáme místu, které je přichyceno k botce ráhna hrdlo. Čtvrtý bod ráhnové vratiplachty se jmenuje roh. Spojnici mezi hlavou a hrdlem říkáme horní lem, mezi hrdlem a patou přední lem, mezi patou a rohem patní lem. Tyto tři lemy se obšívají konopným lanem, které se přišívá vždy na levoboční stranu plachty. Zadní lem /spojnice mezi hlavou a rohem/ se neobšívá, ale provléká se jinou regulační šňůrkou. V každém rohu plachty je kulatá mosazná očnice, kterou plachtu upevňujeme ke kulatinám. V případě, že je plachta přimadlovaná /tj. přichycená ke stěžni a ráhnu lanem/, jsou oka po celém patním, předním a horním lemu plachty. Lemy nejsou nikdy rovné - /přímky/, ale vždy jdou obloukovitě směrem ven.

U Kosatky jsou názvy jiné. Zůstává nám hlava, přední lem, na kterém máme našity kovové jezdcy k uchycení kosatky, krk, spodní lem, otěžový roh a zadní lem. Kosatka není obšívána lanem a nemá regulační šňůrku.

Každá plachta se sešívá z pruhů látky. Mezi jednotlivými spoji se dělá jeden nebo více /podle šířky látky a velikosti plachty/ lichých švů /látka se založí a prošije jako by byla sešita s jiným pruhem látky/. Látku sešíváme tak, aby švy směřovaly kolmo k zadnímu lemu. Velmi důležitou součástí hlavní plachty jsou výztuhy. Jsou to lišty se zaoblenými hranami /nejlepší oregonská borovice/, které se vsunují do kapes našitých od zadního lemu směrem k největšímu vydutí plachty. Výztuhy nám jednak dávají plachtě správný tvar vydutí a jednak se jimi rozkládá váha vratipně ze zadního lemu do celé plachty.

Poslední součástí hlavní plachty je třídivý znak, registrační číslo a písmena označující národnost /CS/. Jsou ze slabé látky, odlišné barvy plachet /většinou černé/ a v předepsaných rozměrech a místech našity na ploše plachty.

Do plachetní výstroje patří ještě vějička. Je to "Plamenec" z velmi jemného barevného hedvábí, umístěný na vrcholu stěžně na ose /zašroubované do vrcholu stěžně/, jejíž vrchol tvoří jehla, na které je nasazen otočný čep upevněný na drátěné konstrukci, na kterou je látkový plamenec přední a horní stranou přišit. Vějička nám ukazuje směr větru.

Aby nemusela posádka stále zvedat hlavu k vrcholu stěžně, přivazují se pomocné vějičky.- špiónci /úzké asi 15 - 20 cm dlouhé hedvábné stužky/ na boční upínačky, nebo stěhy asi v poloviční výšce hlavní plachty.

Vladimír Cvrček-Vezír:
Liberecká vodní vlčata

..... my jsme kluci jako buci,
vyrostou z nás mořští vlci

Přestože Liberec nemá kromě malé regulační přehrady žádnou větší vodní plochu a řeka Nisa patří k nejspínavějším v republice, přesto již v r. 1946 vznikl z několika nadšenců v tehdejší II. středisku Junáka vodácký oddíl. Oddíl stále vzrůstal, získal vlastní klubovnu a stavěl vlastní pramice. Letní tábory byly vyvrcholením celoroční práce. Nejvíce dojmů snad bylo z Tábora hladu v r. 1946 na Souši v Jizerských horách, které v té době nebyly ještě zcela bezpečné. V r. 1949 byl poslední putovní tábor, který skončil prodejem pramice v Děčíně.

Jednou z posádek byly tehdy Želvičky, což nebylo nic jiného než vodní vlčata. Želvy se pravidelně scházely, plnily vlčácké stupně, znaly vodácké prvky, pomáhaly při oddílových pracích a akcích, jezdily na tábory

a přestože nebyly pravými vodními skauty, těšily se, že jimi jednou budou.

Na splnění této touhy však musely čekat mnohem delší dobu, než si myslely. Na jaře r. 1968 byl obnoven oddíl vodních skautů v Liberci a tu se ukázalo, kolik jeho bývalých členů je ochotno dát své volno, svo zkušenosti, nadšení a někdy i rodinný klid svému oddílu. Přihlásili se i bratři, kteří přišli do Liberce z jiných měst, z jiných vodáckých oddílů. Přišli první chlapci, jejich příliv stoupal, byla získána klubovna, začal kornidelnický kurs, byly získány a připravovány lodě pro tábor na Jizeře, zčásti plovací, zčásti stálý. Již před prázdninami se začalo uvažovat o vlčatech, ale starší oddílu rozhodli, že se s vlčaty začne, až bude klubovna, kterou jsme získali místo původní, již neexistující, natolik připravena, aby první dojem nejmladších chlapců byl opravdu pěkný a trvalý.

A tak koncem října a začátkem listopadu r. 1968 přišli první nedočkavci, ti, kteří již v květnu obléhali kapitánův byt a kterým Kápi musel stále říkat: "Počkejte, počkejte ještě trochu."

Na tradiční Mikulášské se již posádka vlčat představila s vlastním programem, v lednu byly vytvořeny dvě šestky, v březnu byly již tři. Byly překonány potíže se získáváním krojů a v dubnu 1969 skládalo prvních dvanáct vlčat slib. V té době se oddíl rozrostl a rozbujel tak, že CRJ schválila vytvoření vlastního střediska. Vznikl tedy liberecký přístav Máják, který si ponechal číslování původního oddílu. Je tedy 10. oddíl vodních skautů, 10. oddíl vodních skautek, 10. smečka vodních vlčat a 10. roj žabiček. Starších skautů i po obsazení funkcí kapitánů, přístavných, hospodářů zbývá tolik, že mají vlastní posádku M rožů.

Počátkem léta 1969 vedli vodní vlčata již tři vedoucí, dva s čerstvě složenými vůdcovskými zkouškami, každý jiný povahově, věkem, zaměstnáním i znalostmi a proto se vzájemně výborně doplňují. Vlčata trávila léto v táboře u rybníka Špinka spolu s dalšími dvěma oddíly přístavu, měla však vlastní program. Jejich kapitán absolvoval Ústřední vlčáckou lesní školu na Potštejně, takže vedení smečky bylo i teoreticky dobře zajištěno. Na táboře vlčata dokázala, že jsou opravdovými správnými kluky. Zúčastnili se služeb v kuchyni, chovali se ukázněně a nejmladší účastník tábora, sedmiletý Bounty dokázal na noční hlídce zadržet a oznámit nevídaného podnapilého návštěvníka.

Na táboře vrcholila cyklová hra, v jejímž průběhu účastníci splnili 1. stupeň vlčácké zdatnosti, mnozí se naučili a další zdokonalili v plavání. Další vlčata složila u táborového chně slib a u posledního táborového ohně byl nejstarší v zláčku Fakir slavnostně převeden mezi junáky a složil junácký slib. Zůstává však u smečky a pomáhá v jejím vedení.

Po táboře se smečka opět rozrostla a vznikla další, již čtvrtá šestka. V současné době žijí vlčata cyklovou hrou o Liberci, jejímž cílem je získání vlčka zpravodaje a vlčka průvodce, dokončují podmínky stříbrné stopy, plní zlatou stopu, získávají další odborky - vlčky. Vlčata chtějí být prospěšná svému okolí, plní závazek Junáka milion hodin republice, pomáhají ve vlastních rodinách. Zpěv není jejich slabou stránkou a jsou tím známi. Povahově jsou chlapi rozmanití - ať je to průbojný šestník Rys, ať vtipálek Čochtan, koumák Peter, pomalejší, ale důkladný Dingo, Uzlík, nejmladší, ale přímo žízňivý po nových dovednostech, trochu potměšilý Louskáček, obětavý Terč - všichni jsou vzájemně sladění a již druhým rokem vytvářejí zcela zvláštní atmosféru - ducha oddílu, který zůstane, až oni odejdou a přijdou další, o něž není nouze. Již nyní máme seznány tzv. čekatelů, které nemůžeme v současné době přijmout, abychom neúměrně nezvětšili oddíl, který je již dnes nejpočetnějším oddílem přístavu.

Kluci jako buci jsou v junáckém Liberci populární a kde se jejich žluté šátky na modrých košilích a žluté bambule na modrých baretech objeví, tam znamenají něco nejen atraktivního, ale i ukázněného, veselého, zpěvného i dovedného. Nejsou pyšní, ale chtějí si své dobré jméno udržet i v letošním závodě vlčat o totem náčelníka.

Zprávy z HKVS

OZNÁMENÍ:

Jak nám bylo sděleno vedoucím družstva JUN, bratrem Vlachem, byla cena odznaků vodních skautů, vzhledem k malému množství výrobků, stanovena takto:

malý - klopový	7 Kčs
velký - činovníký	16 Kčs

Věříme, že tato vyšší cena Vás neodradí od zakoupení těchto prvních odznaků vodních skautů. Expedice a prodej bude zahájen 15. června, buď na dobírku nebo přímo v JUNu - Praha - Žižkov, Husitská ul.

x x x x x

Vážené sestřičky, vážení bratři,

v příloze dnešní Kapitánské pošty objevíte úvodní část a IX. kapitulu odborné příručky "Vodní skauting I." Na II. a III. srazu kapitánů a kapitánek přístavů a oddílů vodních skautů a skautek ve Světle nad Sázavou přislíbil Hlavní kapitanát vodních skautů a skautek vydání této odborné příručky, určené pro vodní skauty a skautky.

V uplynulých dnech zanikla "Junácké edice" a proto není již možno zajistit původně plánované knižní vydání této odborné příručky.

Hlavní kapitanát vodních skautů a skautek se proto rozhodl postupně vydávat jednotlivé kapitoly odborné příručky "Vodní skauting I." formou přílohy Kapitánské pošty.

Prosíme Vás proto, vážené sestřičky a vážení bratři, o pochopení a žádáme Vás o založení zvláštního pořadače, do kterého byste si ukládali jednotlivé kapitoly odborné příručky "Vodní skauting I." Zároveň Vás upozorňujeme, že jednotlivé kapitoly budou vydávány podle současné důležitosti, nikoliv podle postupového klíče /kapitola I. - X./-

Věříme, že oceníte naši snahu zveřejnit odbornou příručku "Vodní skauting I." formou přílohy Kapitánské pošty a omluvíte případné redakční technické a grafické nedostatky.

Hlavní kapitanát vodních skautů a skautek

x x x x x

Vodácký den v Praze

Krajský kapitan Prahy spolu s pražskými vodáckými oddíly zve všechny vodní skauty a skautky, kterým vyhovuje náš termín a chtějí ukončit sezónu v krásném prostředí Vltavy v Praze, aby přijeli na náš vodácký den.

V sobotu 26. září je příjezd do Prahy, táboří se v Bráníce na břehu Vltavy a večer je táborák. Ubytování v případě nepohody zajistíme v noclehárně v Bráníce.

Ráno 27. září v 7,00 hod. budíček, symbolická rozsvička všech přítomných, snídaně a v 8,30 hromadný odjezd po Vltavě po proudu na Střelecký ostrov s proplutím šlajсны Štítkovského jezu. Dráha je asi 8 km dlouhá, část je proudící, doplutí konvoje se počítá kolem 10.00 hod. V případě nepříznivého vodního stavu se jez přetahuje.

Po dojezdu občerstvení na ostrově a oddych. Příprava ke slavnostnímu nástupu a shromáždění všech, kdo nepřijeli po vodě.

V 11,00 hod. slavnostní nástup na břehu i na vodě, vytažení vlajky a defilé na vodě. Potom následuje pořad dle programu, který se ještě upřesní. V zásadě závod vlčat i žabiček, skautů a skautek a členů OSJ na pramíčkách. Kromě toho veselé scény a vystoupení dle doplnků přihlášených.

Několik organizačních poznámek:

- pořadatel zajistí 20 až 30 pramiček, abyste je nemuseli vozit s sebou, ale pádla očekáváme, že budete mít vlastní,
- doprava členů oddílů na vlastní náklady,
- pořadatel zajistí ranní čaj v Bráníci, občerstvení na ostrově, případně ubytování v noclehárně a hlídání pramic,
- zápisné se nevybírání,
- očekává se účast v krojích, na pramičkách v trenýrkách a tričkách, posádky stejně ustrojeny,
- v případě velmi nepříznivého počasí se provede hromadné splutí řeky na ostrov, vytažení vlajky a ostatní program se redukuje dle okolností,
- pořadatel zajistí ceny vítězům závodů jednotlivých kategorií a pro všechny účastníky hromadného splutí i závodů diplomy.

Program bude doplněn podle přihlášek oddílů. Kdo má zájem, ať se přihlásí, abychom měli přehled o počtu osob. Rádi uvítáme každého hosta, a předem se na něho těšíme. Proto se také chceme na roli hostitele připravit, aby se u nás všem líbilo.

Adresa krajského kapitána:

Alexandr Stuchlík,
Praha 6, Tomanova ul. 108.

x x x x x

Poznámka tiskárny:

Na první stránce tohoto čísla došlo k překlepu. Historii vodního skautingu napsali br. Josef Štok a br. Ladislav Kitt - nikoliv br. Rott. Omlouváme se tímto čtenářům i br. Kittovi.

Kapitánská pošta č. 5/1970. Informační oběžník vodních skautů. Vydává vlastní nákladem HKVS v Praze - pouze pro vnitřní potřebu.

V Praze dne 25. 5. 1970

Poslední zpráva došla po uzávěrce KP

Informace o IV. Lesní škole voňních skautů

Je zajištěn příspěvek z odboru LŠ, z kterého bude účastníkům hrazeno cestovné a rovněž část táborového poplatku. Protože záloha byla již stanovená na 300,-- Kčs, zůstává tak nadále a na LŠ bude provedeno vyúčtování.

Poplatek na LŠ můžete uhradit z oddílových, resp. střediskových fondů pro vybrané bratry.

Mladší uchazeči budou zařazeni do kurzu při LŠ. Sestry, které se přihlásily na LŠ, resp. do kurzu při LŠ, pošlou přihlášku a zálohu stejně.

Za HKVS:

J. Zámečník v.r.

Ing. Hájek - J. Kostkan:

Vázání uzlů

Nejdříve několik zásad pro manipulaci s provazem a lanem.

Při vázání uzlů si vezměte vždy dostatečně dlouhý kus provazu. Jedno přísloví italských námořníků praví: "Poca cima, poco marinaio" - krátký konec lana, špatný námořník. Každý skaut má mít u sebe nůž a kousek provázku. Obojí se vždy hodí a obvykle, když nůž nebo provaz u sebe nemáme, potřebujeme je nejvíce. Jakmile uřízneme kus lana, zajistíme jej koncovým uzlem /obr. 15, 16, 18, 19/. Podle zašmodrchaných a zauzlovaných konců lan se pozná, do jaké míry si skaut osvojil dovednost v uzlování - a pak je to jeho vizitka.

Rovněž je nutno si osvojit rychlost, přesnost a hlavně volbu uzle, jak, kdy a na co se uzel hodí. Uzle vážeme proto, abychom je mohli rozvázat. Nůž, který má každý skaut u sebe, neslouží k rozvazování zlů.

A nyní několik ukázek zakončování lan, vázání a zaplétání lan a vázání spojů:

Obr. č. 1 - tesařský uzel -

Jednoduchý a přitom velmi účelný uzel. Používáme všude, kde vlečeme, plavíme nebo táhneme břemeno, klády, prkna, roští apod.

Obr. č. 2 - tesařský uzel spolu s poloúvazem -

Poloúvaz děláme pro větší bezpečnost vlečeného břemene, když je dešlí, klády apod.

Obr. č. 3 - škotový nebo také vlajkový uzel - do "oka" - ,

které je na hořejším konci vlajky uvážeme škotovým uzlem konec vlajkového lanka.

Obr. č. 4 - "kočičí tlapa" na háku -

Slouží jako zkracovačka tzv. štropu při nakládání břemen jeřábem nebo kladkostrojem /štrop nebo také sling - česky snyčka - je 4 až 6 m kus silnějšího konopného lana, které se splete nebo sváže tak, že udělá kruh /nekonečné lano/ a používá se na přemísťování nebo zvedání břemen jeřábem/.

Obr. č. 5 - spojovací uzel -

Používá se na spojení dvou silných lan. Oba konce lan musí být zajištěny motouzem k pevným koncům lan, jak je znázorněno na obrázku.

Obr. č. 6 a 7 - spojovací uzel navíjákový -

Používá se na rychlé spojení dvou silných lan, které se mají navíjet na buben navíjáken.

Obr. č. 8 - zkracovačka -

Používá se nejen na zkrácení lana, ale dává možnost použít lano, když je poškozeno, takže poškozená část se dá do středu zkracovačky, jak je znázorněno na obrázku.

Obr. č. 9 - úvaz pro zvedání sudu -

Používá se opět tzv. štropu - viz obr. č. 4.

Obr. č. 10 - osnička -

Toto je posuvný uzel, který používáme buď jako uzel tesařský nebo aby konec lana nevyklouzl z kladky či bloku.

Obr. č. 11 - hřebíková smyčka /angl. machine spike hitch/ -

Používá se na zhotovení provazových žebříků - tahem lana se zvětšuje stisk smyčky.

Obr. č. 12 - dvojitá polosmyčka -

Používá se k upevnění jednoho konce lana ke stožárů, kůlu apod. Je vhodná pro uvazování lodí.

Obr. č. 13 - rybářská smyčka -

Podobný uzel jako na obr. č. 12. Těžko se rozvazuje, když je lano nokrát - používá se k uvazování lana ke kruhu kotvy.

Obr. č. 14 -

Je stejný uzel jako na obr. č. 12 - dvojitá polosmyčka - v případě, že chceme zavěsit nějaké břemeno, je nutné pro větší bezpečnost uvázat kratší volný konec k napnutému lanu /stačí 3 až 4x omotat tenkým motouzem/.

Obr. č. 15 - hruška -

Používá se pro jednoduché zakončení lana /koníčkovací lano/, které používáme jako vrhací lanko z loďe na břeh nebo na jinou loď. Těžší konec lana lépe a dál doletí.

Obr. č. 16 - zakončení třípramenného lana -

1. Lano se rozplete, cca 3 - 4 cm od konce se umístí smyčka kolem jednoho

pramene lana, lano se opět splete.

- B. Smyčka se podrží levou rukou a krátký konec se ponechá volný, dlouhým koncem se ovine lano tak, aby 1 až 2 cm od konce zůstaly volné.
- C. Smyčka se potom přetáhne přes pramen lana, který obepíná, zatáhne se kratší konec a spojí se ambulančním uzlem s dlouhým koncem omotávacího motouzu.
- D. Konec lana se ořeže ostrým nožem - může se potřít voskem. Tento způsob je nejjistějším zakončením lana, které nechceme, aby bylo na konci silnější, nerozplete se ani nesmekne.

Obr. č. 17 - splétání oka na tří-pramenném laně -

Přibližně 30 cm od konce lana se udělá "marka" /marka tzn. omotání lana tenkým motouzem, aby se lano nerozplétalo dál - rovněž jednotlivé prameny se omotají, aby se při zaplétání neroztřepily/, taktéž na koncích pramenců. Lano se až k marce rozplete a ohne na potřebnou velikost oka tak, aby rozpletený konec byl vpravo ve směru zápletu. Pramence se rozloží na obě strany lana a jako první se provléká zprava do leva prostřední pramenec, tzv. "horní". Na správné volbě tohoto pramence velmi záleží. Musí vcházet do lana volně, bez překrucování. Jako druhý se provléká zleva doprava levý pramenec tak, že se jím překryje podvlečený pramenec pevného lana a podvleká se pod následující pramenec. Pak se oko otočí a třetí zbylý pramenec se podvleká tak, aby vycházel v poli, ve kterém vchází první pramenec. Po prvním zápletu se pramence dotáhnou a dále se "podvlekájí všechny stejně "přes jeden" pod následující pramenec. Dělají se 2 a 3 záplety /první záplet = začátek, se nepočítá/. Zbylé konce pramenců se 2 až 3 cm od lana uřezávají. U silnějších lan se pramence rozdělují na půlky, jež se k sobě vždy přes jeden pramen pevného lana svazují a pak uříznou.

Obr. č. 18 - zakončení tzv. růžicí -

Na obr. E je znázorněn konečný uzel. Může se však postupovat od obr. č. stejným způsobem buď směrem podél lana dolů nebo volně směrem nahoru - tím získáme delší silnější konec lana /např. jako držadlo ke zvonu apod./.

Obr. č. 19 - zpětný záplet -

Používá se k zakončení lana, je vhodný k zakončení koníčkovacího lana jako držadlo, nesmí ovšem procházet těsným kružkem nebo blokem.

Obr. č. 20 - krátký splet lana -

Přibližně 10 - 30 cm /podle průměru lana/, se udělají od konce lana "marky" /rozuměj omotání motouzem/, aby se lano při práci dále nerozplétalo a oba konce až k "markám" se rozplete. U silnějších lan...

síne "markani" zajistit i konce jednotlivých pramenců. Rozpletené pramence se rozvedou na různé strany a pak se oba konce lana přiloží k sobě tak, aby vždy pramen jednoho konce vycházel mezi dvěma prameny protějšího konce lana. Dále se zvolí libovolný pramen jednoho konce, který se provlékne vlevo přes vedlejší pramen pod následující pramen protějšího konce. Stejně se zapletou zbývající dva prameny. Pak se oba konce lana pevně dotáhnou tak, aby "marky" byly co nejbližší k sobě a stejným způsobem se zaplete druhý konec lana. Správný postup práce se snadno kontroluje tím, že v jednom poli /mezi dvěma prameny/ musí vycházet vždy pouze jeden pramen zapletaného konce. U krátkého spletu na manilovém laně se dělají 2 až 3 záplety na každou stranu. Při uřezávání pramenců se nechávají z lana vyčnívat 2 - 3 cm konce na zatažení při práci.

Na obr. č. 21, 22 a 23 je znázorněno vázání /angl. lashings/ dvou a tří tyčí, kůlů, kmenů k sobě a na obr. č. 24, 25, 26 a 27 je znázorněno využití těchto spojů v praxi.

Obr. č. 28 - úhlopříčné vázání dvou tyčí -

Obr. a - začátek vázání tesařským uzlem, dále se pokračuje podle obrázků. Tohoto spojení používáme tam, kde lze očekávat tah na svázané tyče.

Obr. č. 29 - podobné svázání dvou tyčí jako na obr. č. 28.

Obr. č. 30 - spanělský rumpál -

Používá se k napínání lana bez pomoci bloku /kladkostroje/. Do země se zatluče kůl v linii napínaného lana. Na vodorovný kůl se navine volný konec lana podle obr. b a začne se točit tak, aby vodorovný kůl byl vždy nad lanem. Pozor na zpětné napnutí - vytočí se jako uvolněná pružina. Aby se udržel požadovaný tah, upevní se oba konce vodorovného kůlu k lanu, jak je znázorněno na obr. c.

Obr. č. 31 - filipinské vázání úhlopříčných tyčí -

Je to obměna vázání jako na obr. č. 28.

Obr. č. 32 - vázání dvou tyčí v pravém úhlu

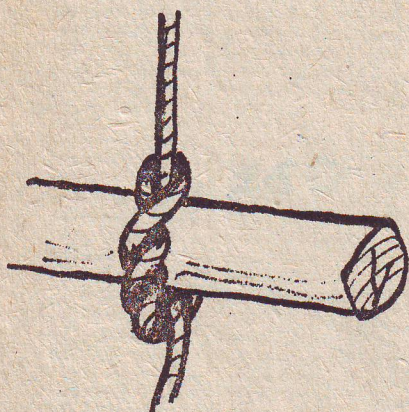
Obr. č. 33 - japonské vázání v pravém úhlu

Obr. č. 34, 35 a 36 znázorňuje několik způsobů použití výše svázaných tyčí

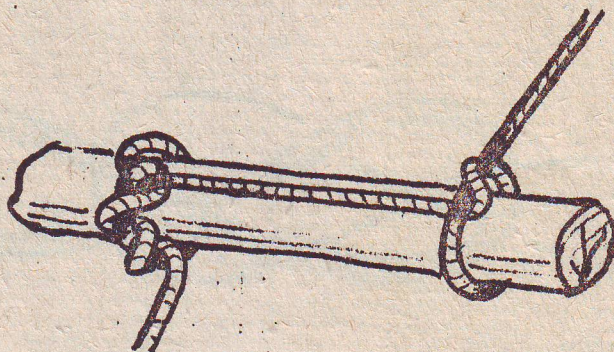
Obr. č. 37 a 38 - zakotvování -

Používá se pro zakotvení visutých lávek, můstek, věží apod.

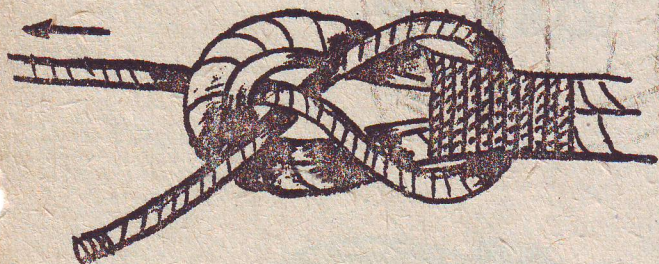
Pro táborové stavby by mělo být samozřejmostí používat co nejméně hřebíků a přejít na vázané spoje. Víme však velmi dobře, že hřebíkové spoje jsou podstatně levnější, ale přesto by měl každý tábor a speciálně tábor vodních skautů mít některé stavby postavené jen pomocí lanových vázaných spojů. Naše stavby jsou tak rozmanité, že některé můžeme předem vybrat pro tento druh spojování. Hlavní typy spojů jsme Vám zde předvedli a současně ukázali i zakončování lan, které je v první řadě nutno dodržovat u všech lan, aby se zbytečně netřepila a tím neznehodnocovala. Rovněž smyčky a spojování dvou lan je třeba využít bez jakýchkoliv jiných spojovacích prostředků a naučit se splétání. O co zálesáčtější se budete zdát sami sobě a váš oddíl bude hrdý na to, že i tuto specialitu zvládl. Pro vodáky by práce s lanem a tím i vázané spoje měly být samozřejmostí. Je jasné, že nelze v dnešní době možno vyřadit všude hřebíky, protože by to oddíl finančně nevydržel a časově by to tábor nesnesl - trvalo by to mnohem déle než zatlouci hřebíky. Ale i v tomto případě bychom doporučovali přejít od normálních hřebíků ke "kramlím", neboť se zachovají pro příště a kulatiny nejsou tak saný hřeb. Tyto kramlové spoje používejte pro bránu, věže, ale i pro kostru kuchyně a ostatních větších staveb. A právě u těchto staveb vyberte pro příští tábor aspoň jednu, kterou jenom "svážete". Lana si už zajišťujte teď, v létě jsou vždy úzkým profilem. Používejte lana i pro dopravu stavebního materiálu tak, jak jsme vám na obrázcích některé spoje nakreslili. Promyslete si všechny uzly a vázaní spoje z obrázků a vyzkoušejte si je předem třeba v menším měřítku v klubovně nebo na jarních výletech. Tento článek chce navázat na dříve uvedené články o táborových stavbách a o táborových stavbách vodních skautů.

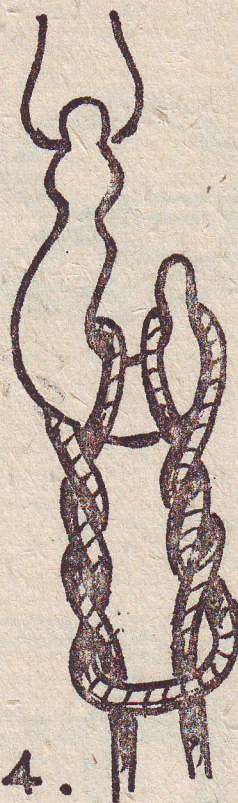
OBR. 1.

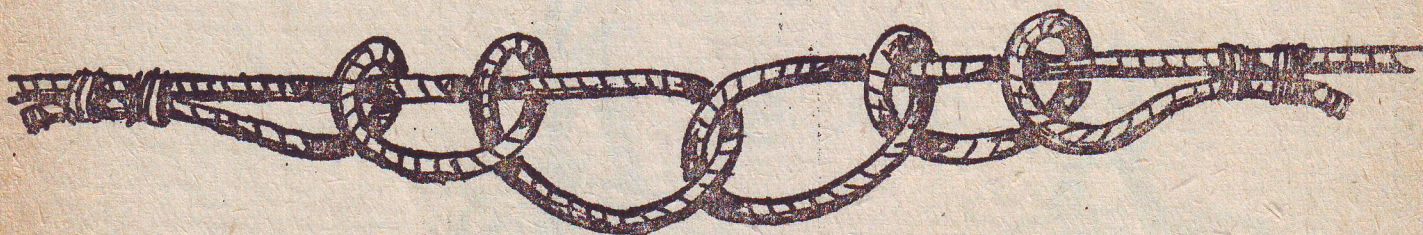
OBR. 2.

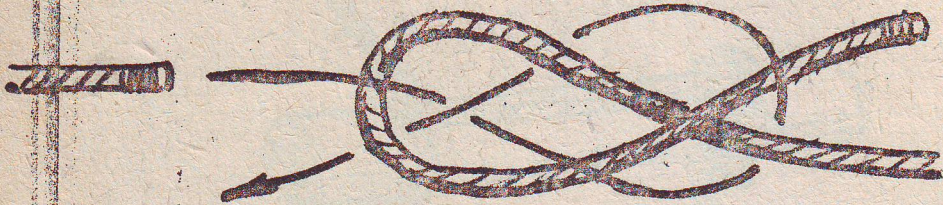
OBR. 3.

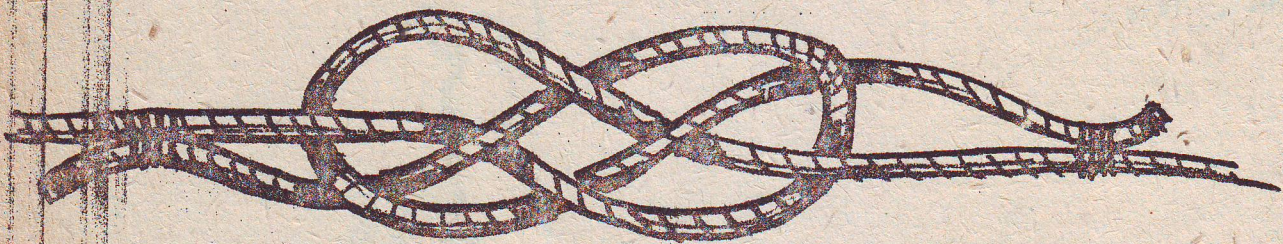
OBR. 4.

OBR. 5.

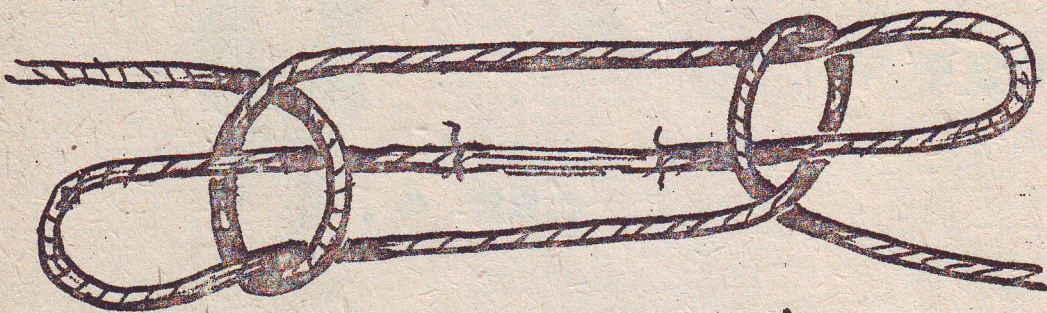

OBR. 6.

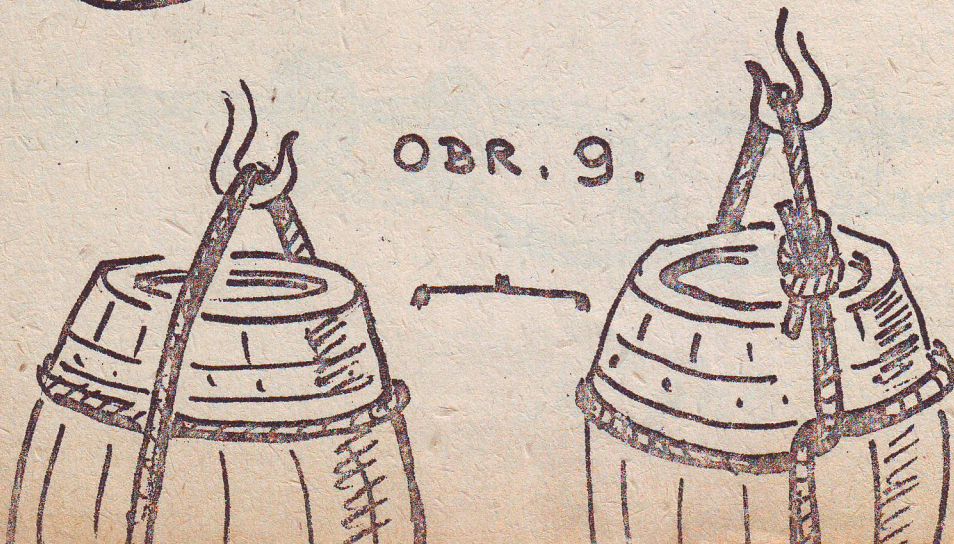

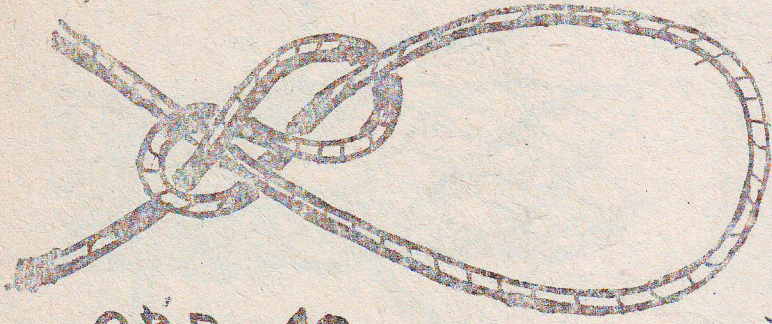
OBR. 7.

OBR. 8.

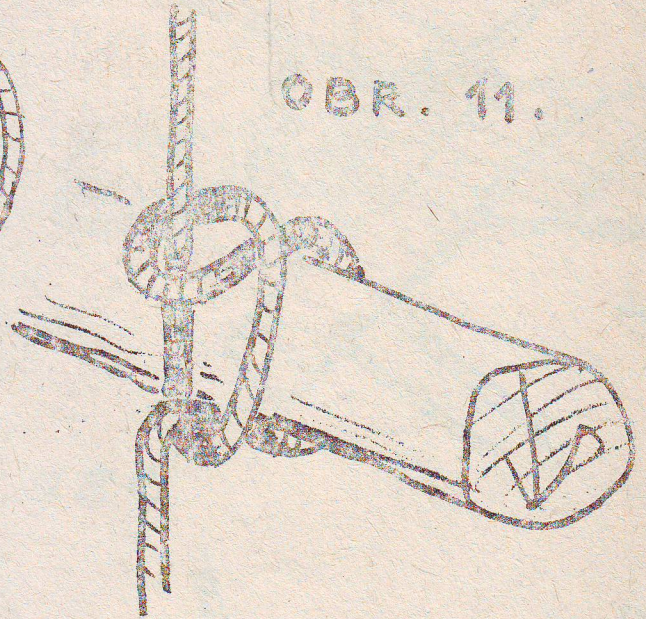

OBR. 9.

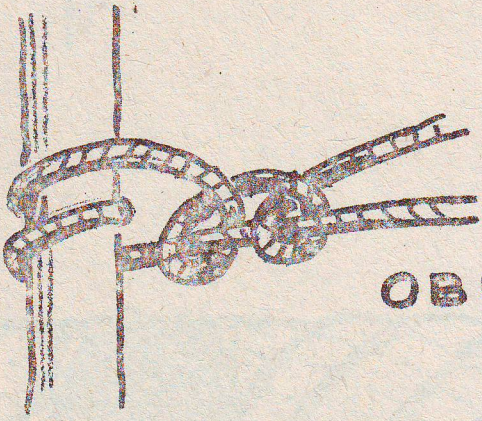

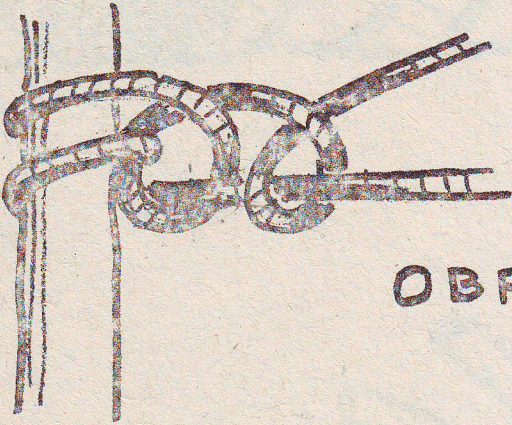
OBR. 10.

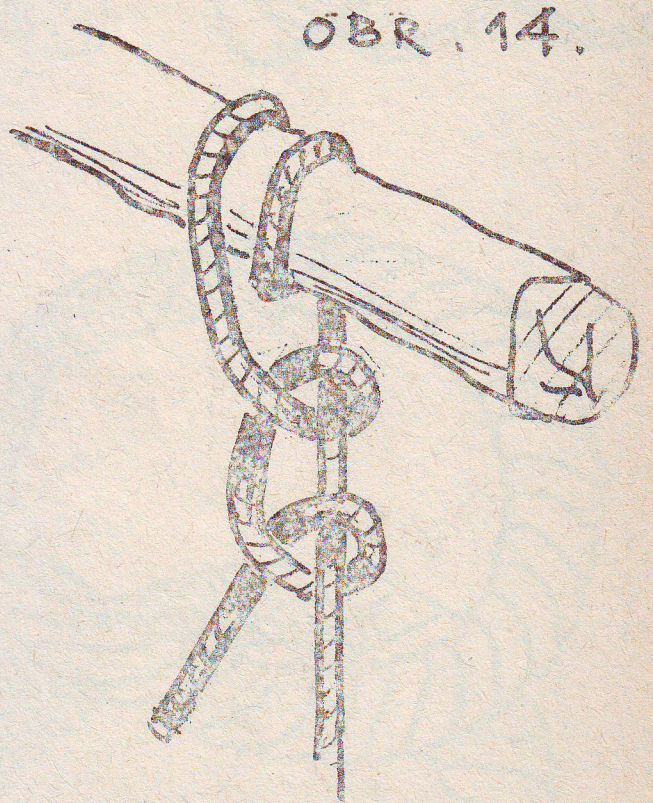
OBR. 11.

OBR. 12.

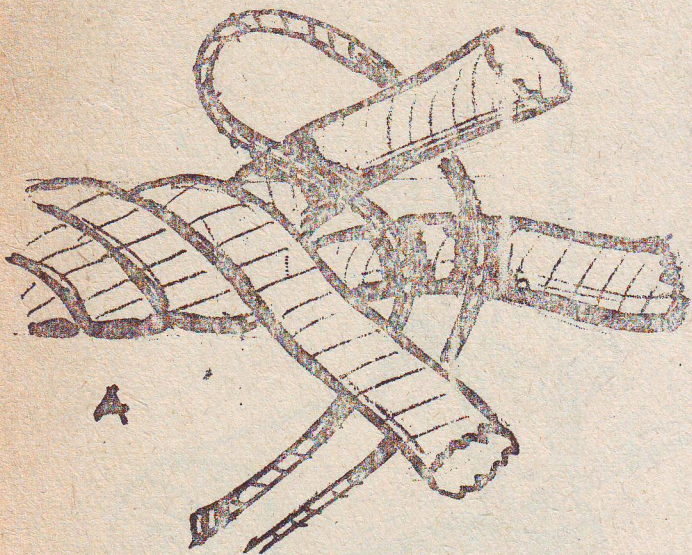
OBR. 13.

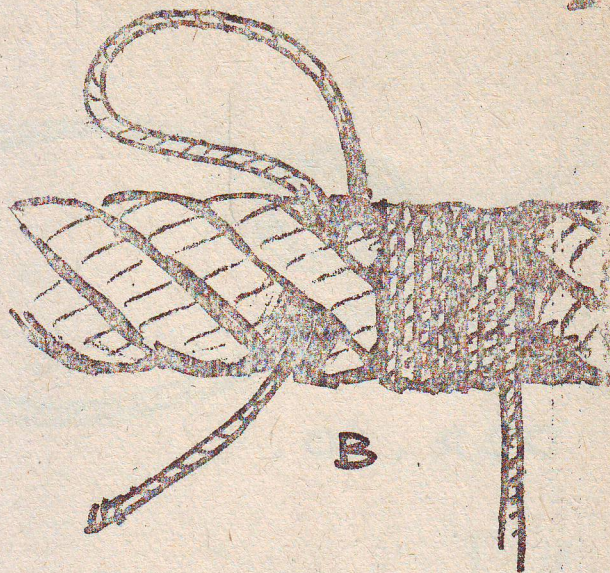
OBR. 14.

OBR. 15.

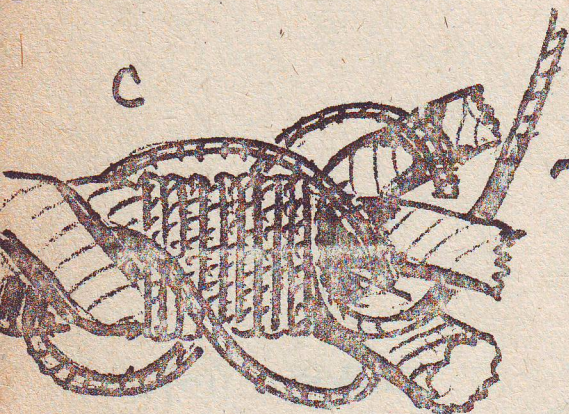

A

B

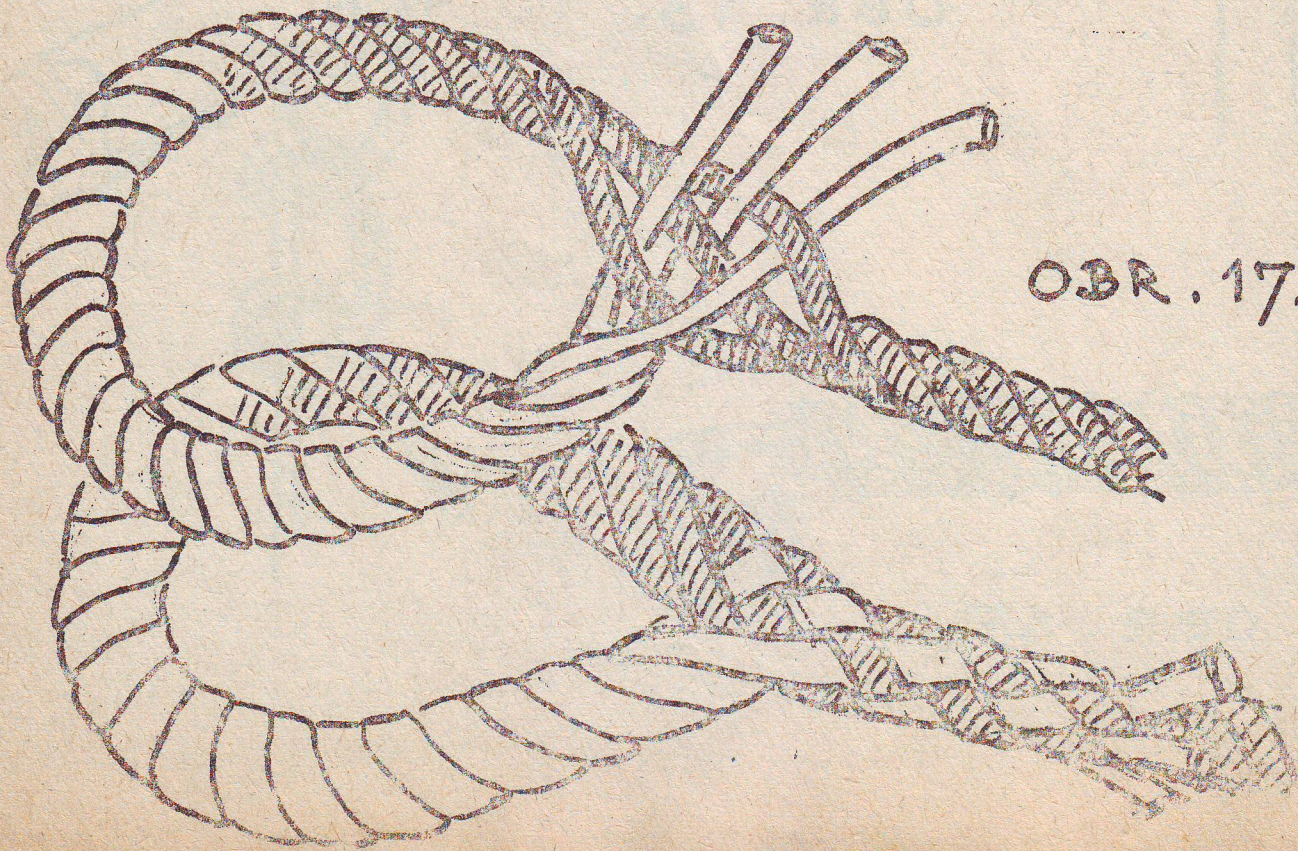
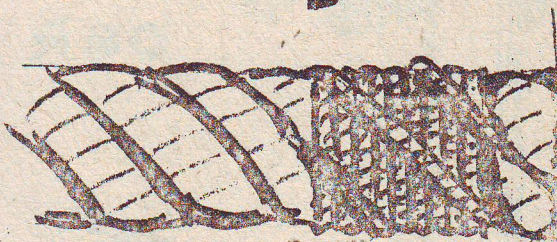
OBR. 16.

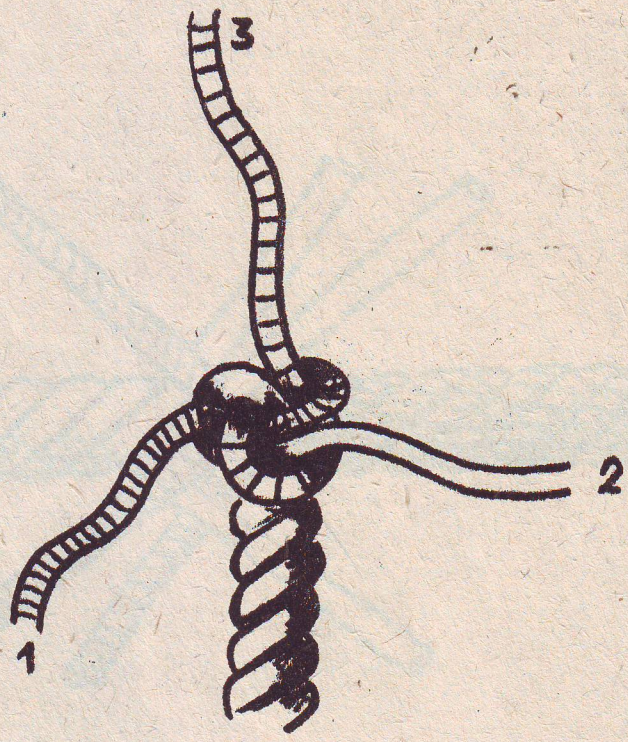
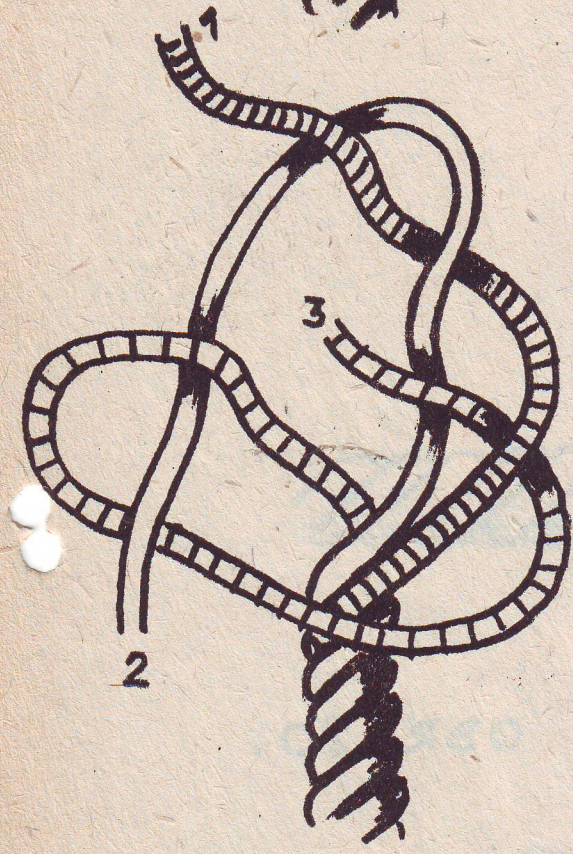
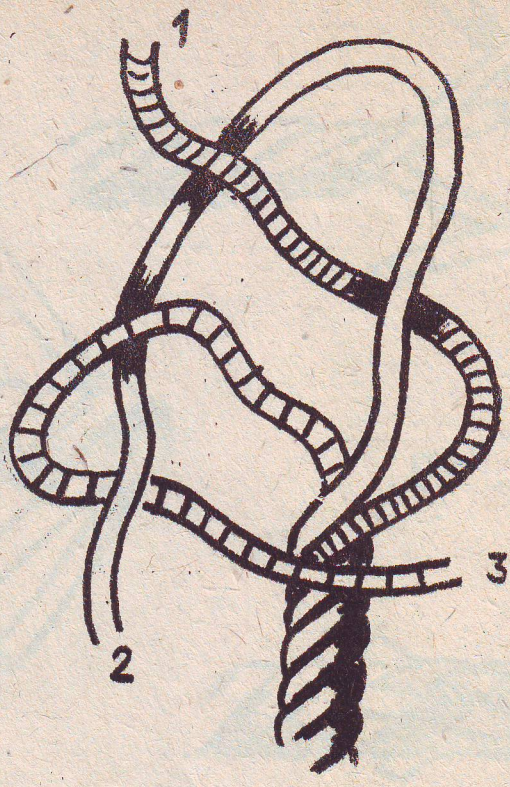
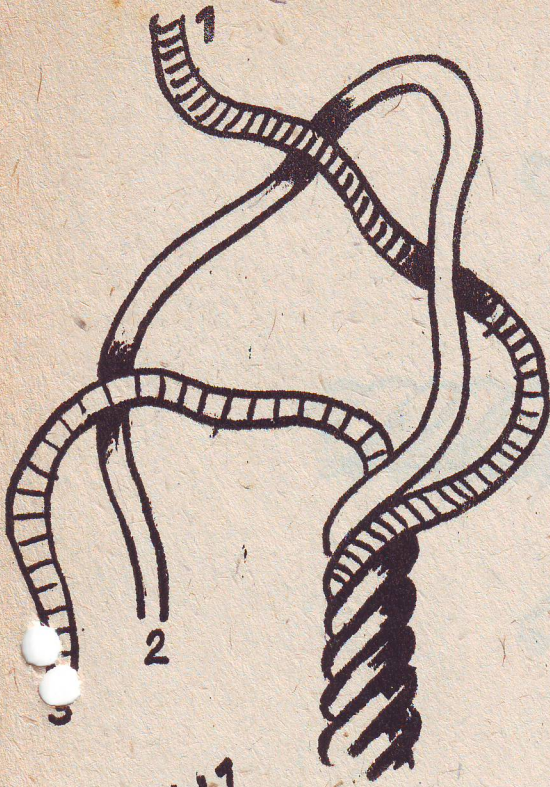
C

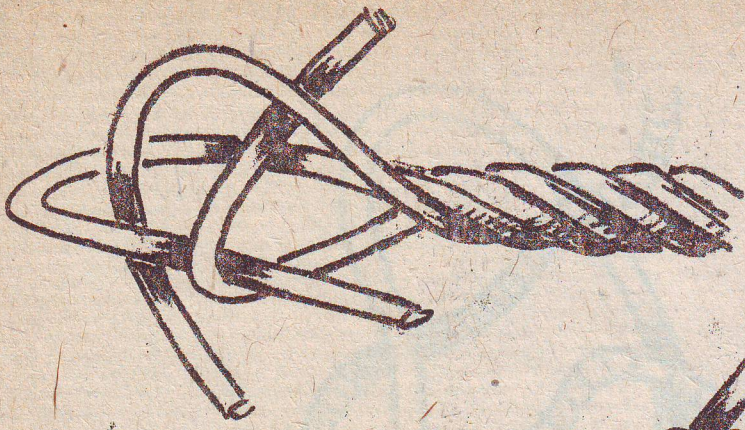
D

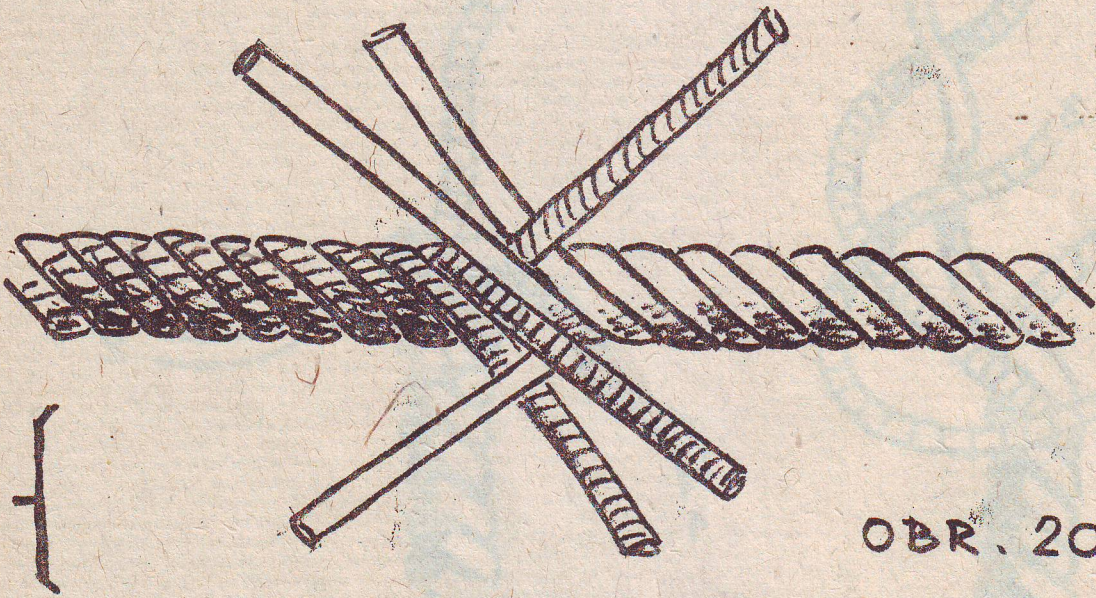
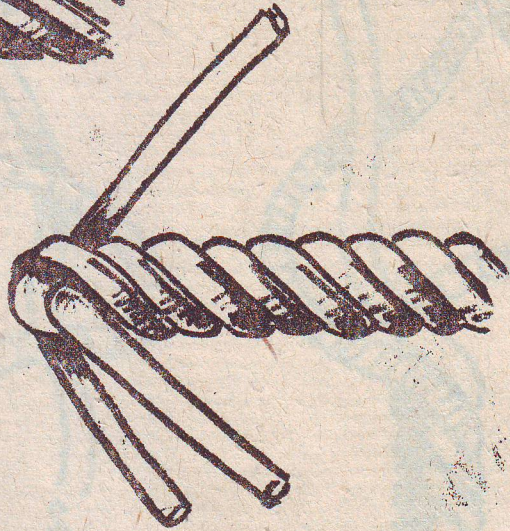
OBR. 17.

OBR. 18.

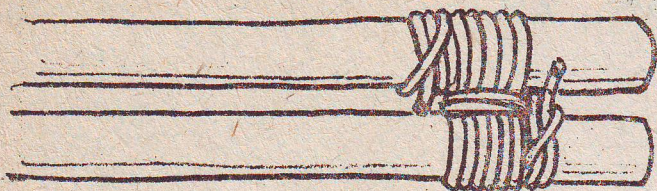

OBR. 19.

OBR. 20.

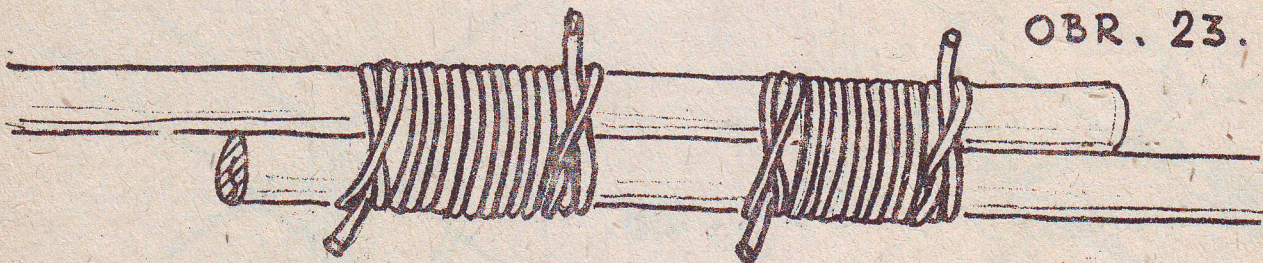

OBR. 21.

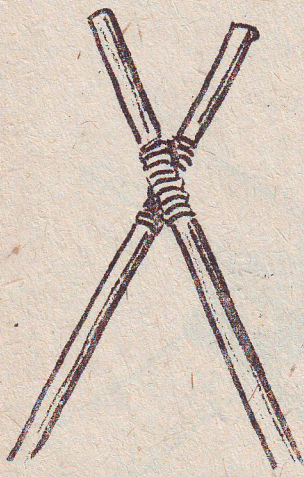

OBR. 22.

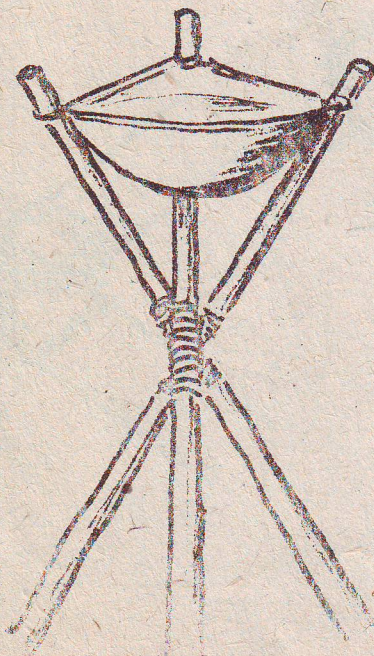

OBR. 23.

OBR. 24.

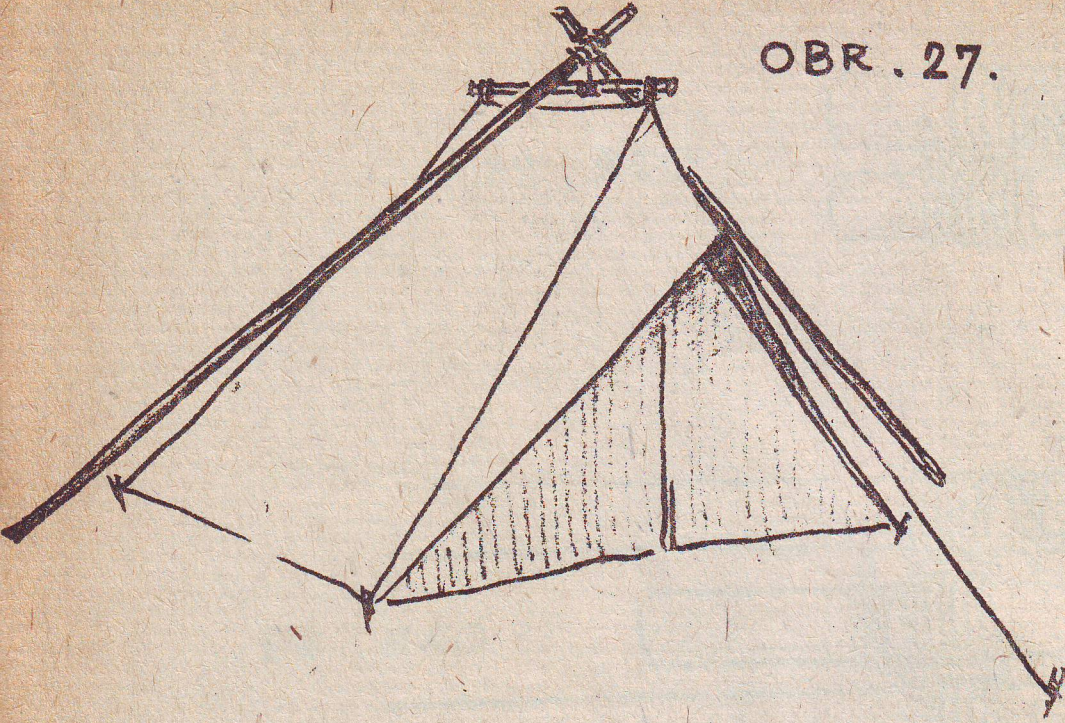
OBR. 25.

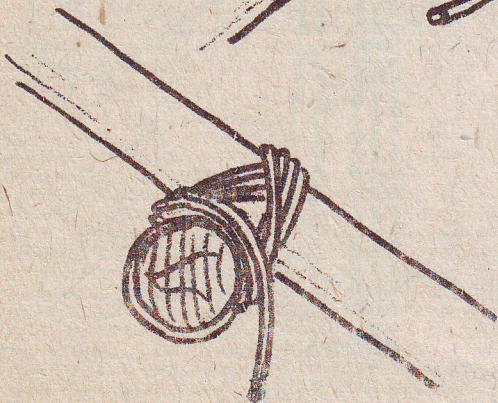
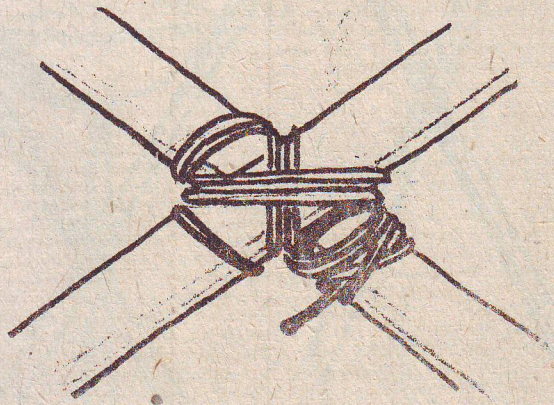
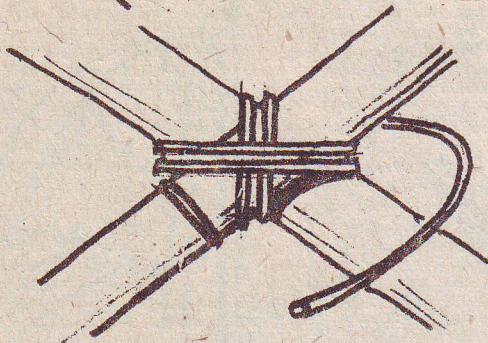
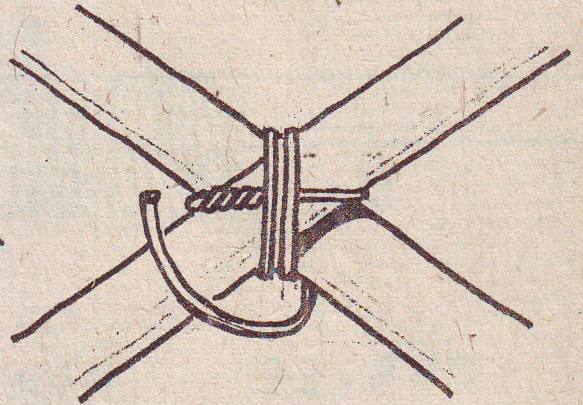
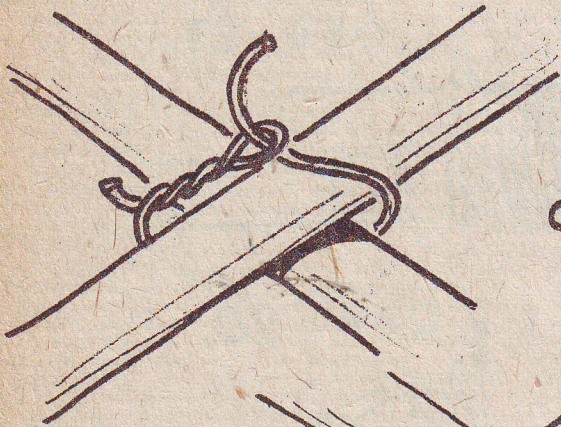
OBR. 26.

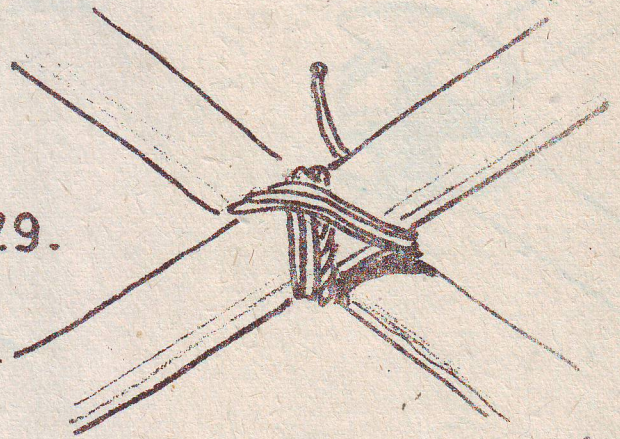
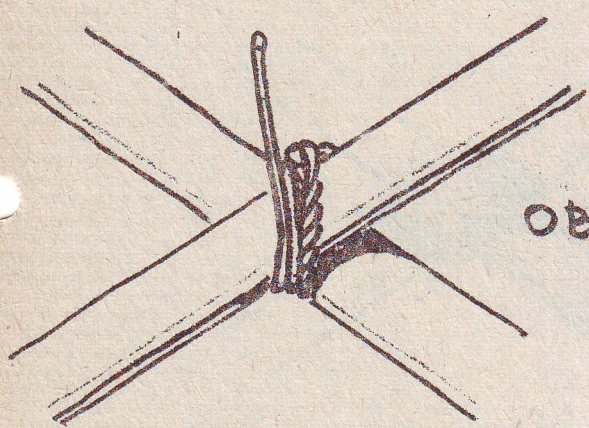
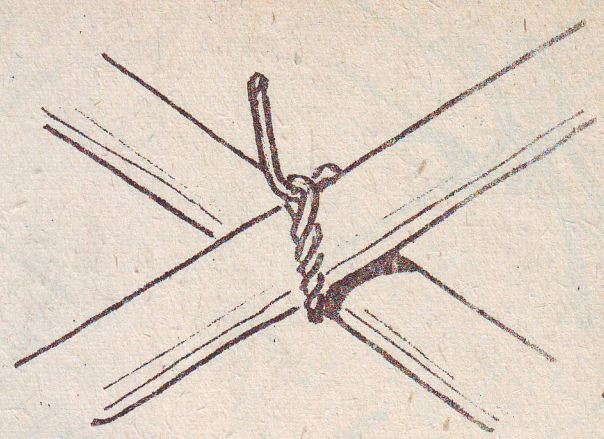
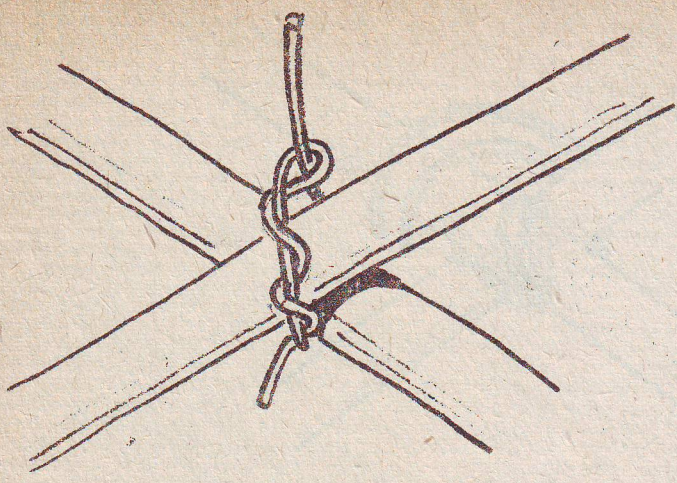

OBR. 27.

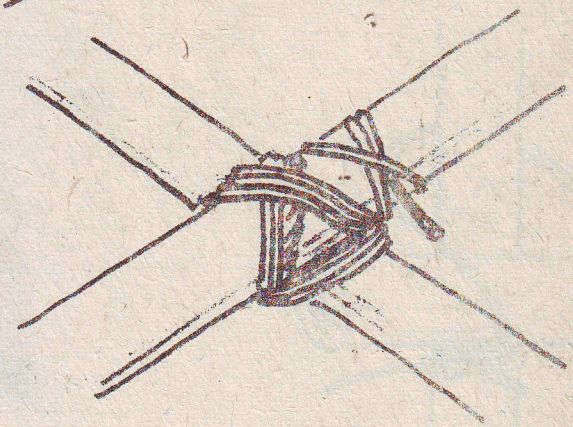
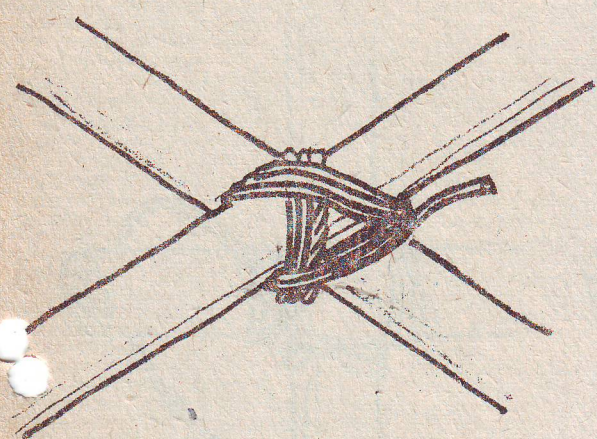

OBR. 28.

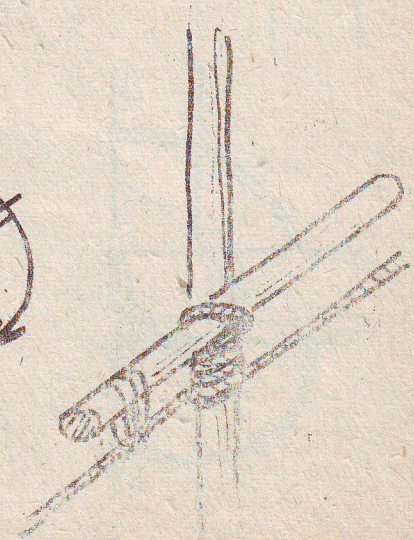
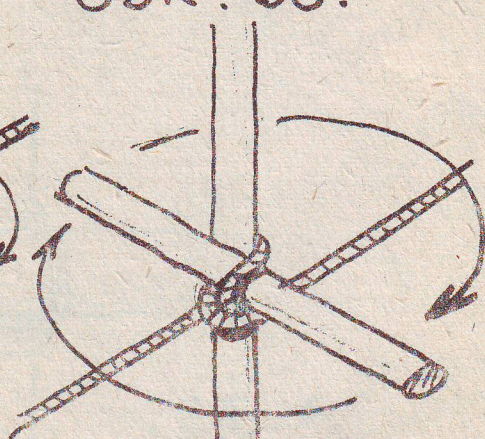
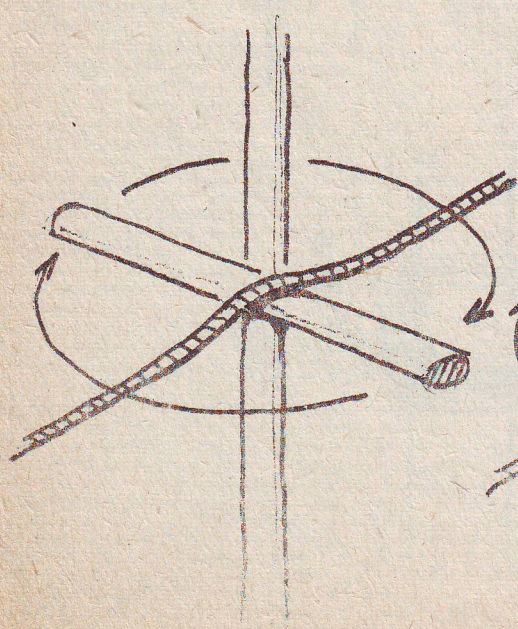

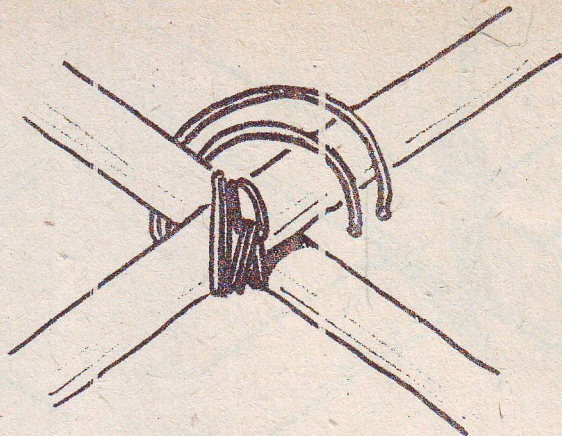
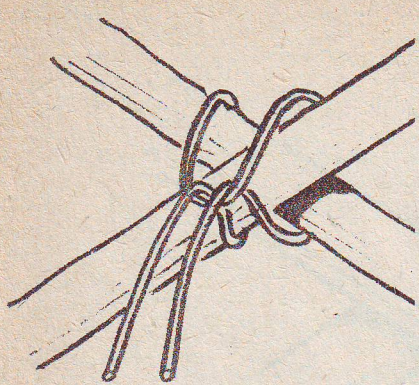

OBR. 29.

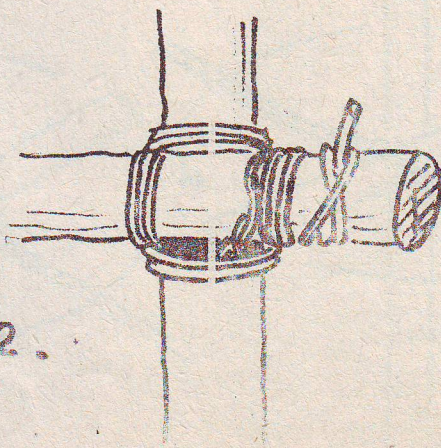
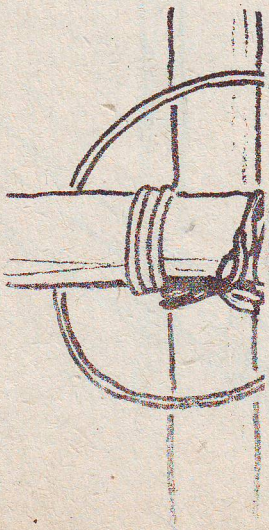
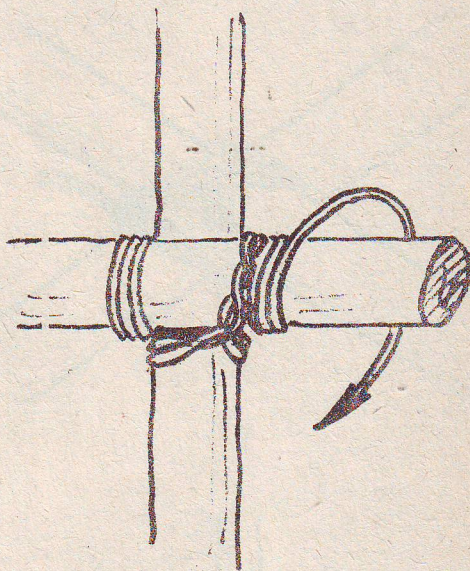
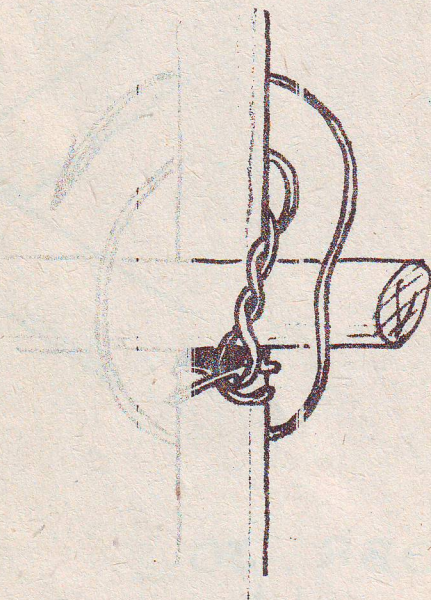
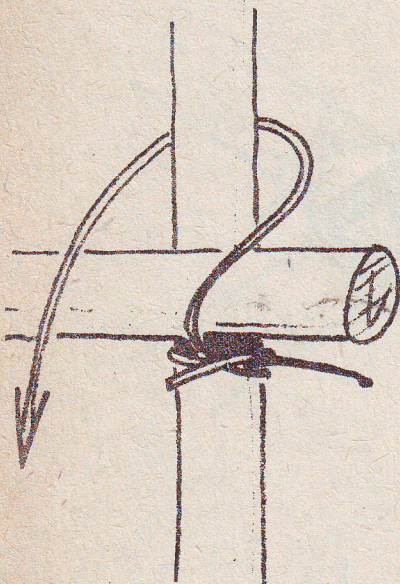
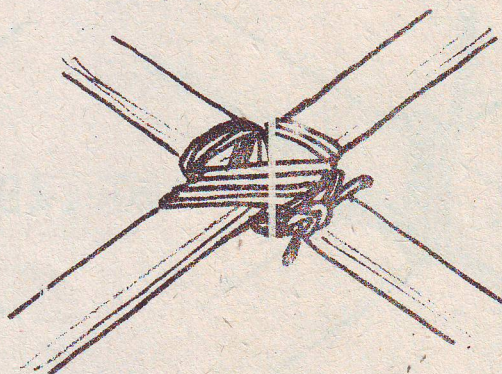
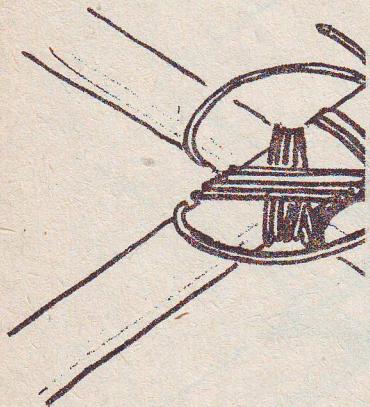

OBR. 30.

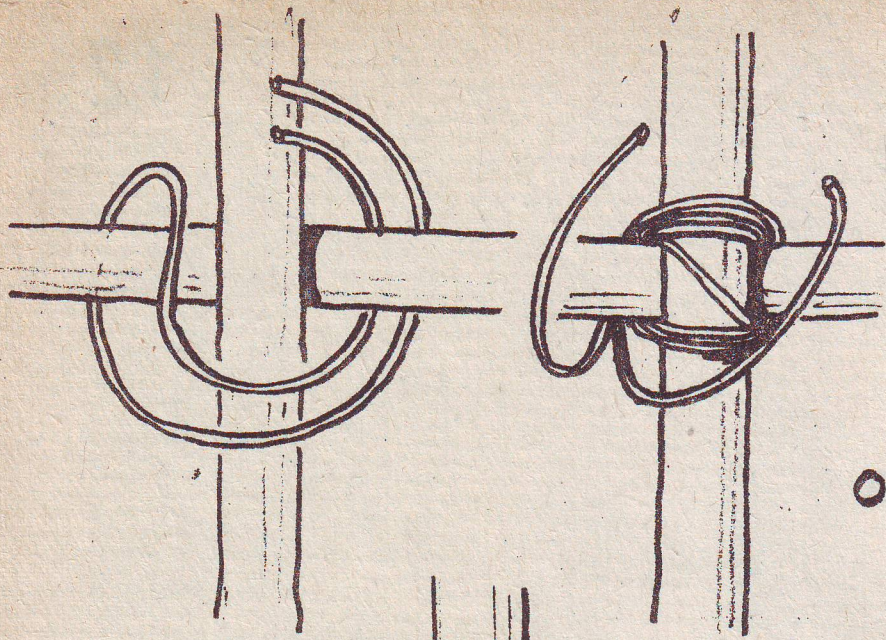

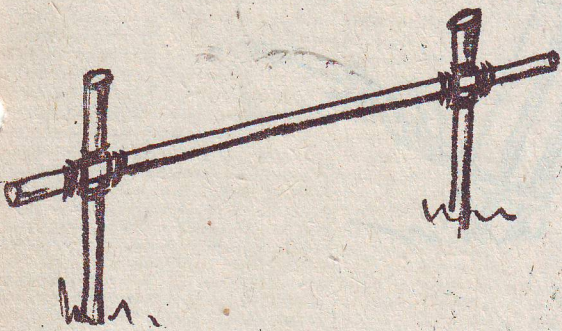
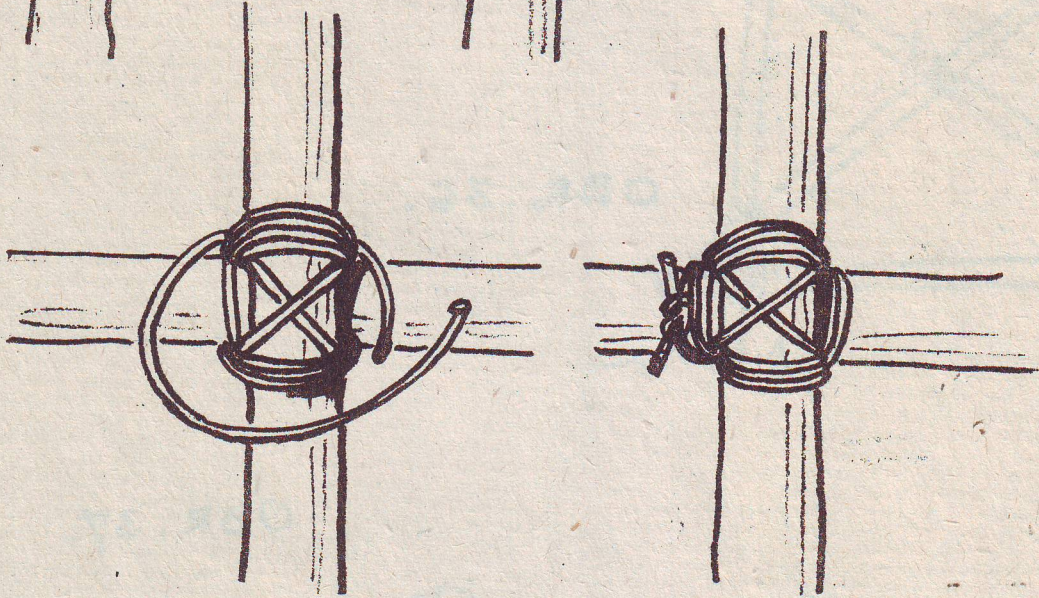
DBR. 31.

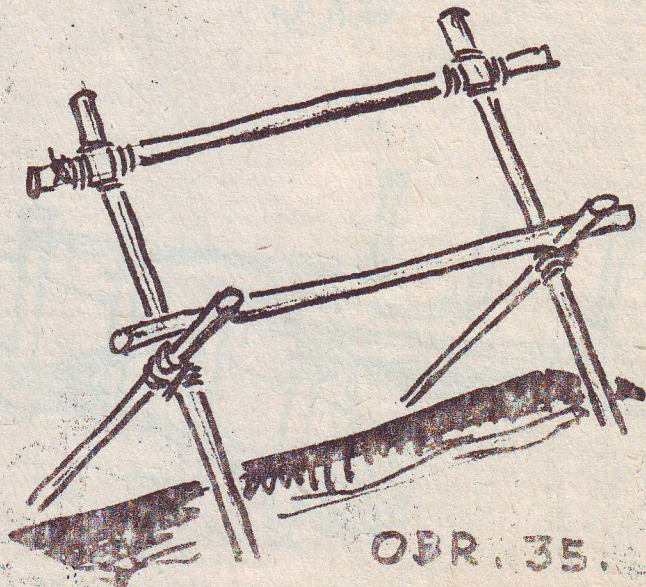
R. 32.

OBR. 33.

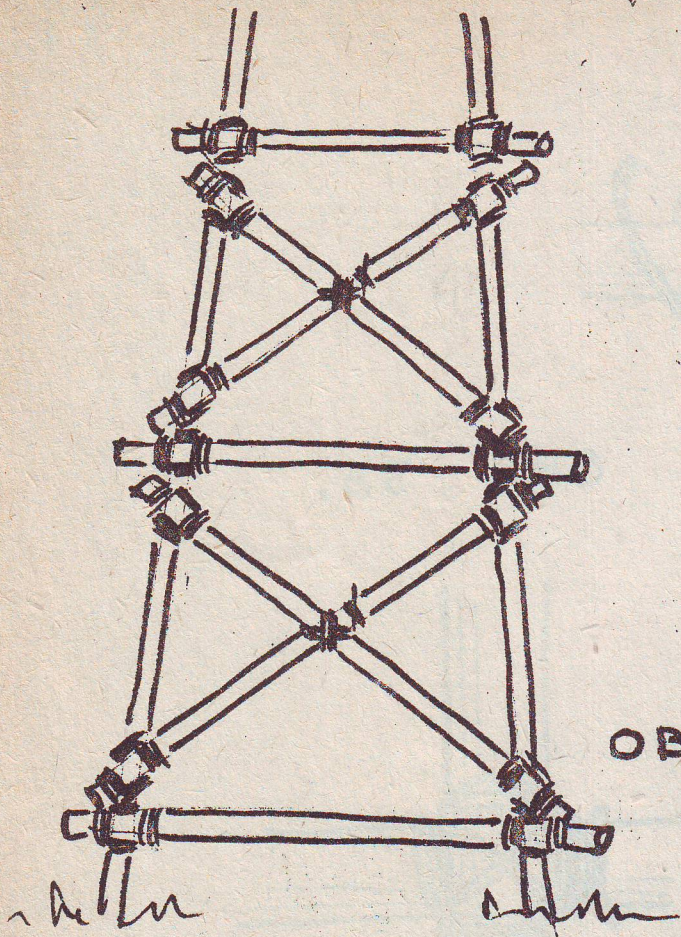

OBR. 34.

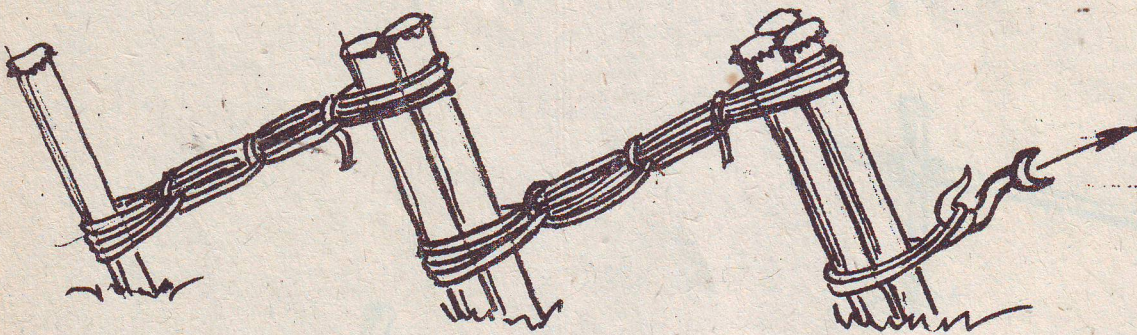

OBR. 35.

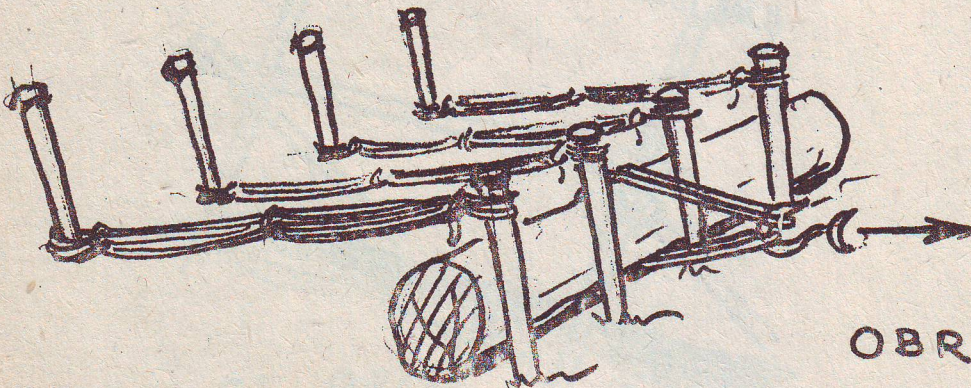
OBR. 36.

OBR. 37.

OBR. 38.

Vodní skauting

Hlavní Kapitanát Vodních Skautů předkládá všem vodním skautům a skautkám tuto příručku jako I. díl plánovaných příruček vodního skautingu. Příručka má sloužiti k usnadnění výchovné práce ve vodáckých oddílech a jest určena svým zaměřením pro vedoucí oddílů, kormidelníky i všechny vodní skauty a skautky. Věřím, že právě tento I. díl příručky bude vítanou pomůckou i všem pozemním oddílům, kterým se zalíbí vodáctví a budou zaměňovati své košile za vodácké košile modré.

Co jest vodní skauting? Bratr profesor Ludvík Šimek, první hlavní kapitán vodních skautů již v roce 1921 formuloval vodní skauting jako odvětví skautské výchovy, jehož cíle a účely jsou totožné ve skautingu pozemním. Vodní skauti se řídí týmž skautským zákonem a slibem. Liší se pouze vodáckým výcvikem. Vodní skaut zná vodu a jest s ní spřízněn tak úzce, jako vodní živočich. Potud br. Šimek a dnes, kdy jsme skoro o 50 roků dále, zůstávají jeho slova stále v platnosti. Základní výchovnou ideou vodáckého skautského oddílu jest junácký zákon, slib a junácké heslo. Tyto mravní zákony jsou pevným pojítkem všem junáckým oddílům bez ohledu na barvu košile a pokrývku hlavy. Jestliže slovo junák určuje svými základy, zákonem, slibem a heslem náplň junáckého života, slovo vodní tuto již podstatně rozšiřuje a obohacuje novými

prvky. Známé heslo "Slunce, voda, vzduch" se naplňuje v plné míře ve vodním skautingu, který vodákům přináší jak možnost využití se v rámci vodního živlu a získání dalších poznatků o vodě a se vším, co s ní souvisí, tak v možnosti použití těchto znalostí ve službě spoluobčanům i ve prospěch naší socialistické vlasti.

Aby vodní skauting mohli splnit svoje úkoly, stanovili si v rámci junácké výchovy dva specifické úkoly, a sice: osvojení si praktických znalostí vodáckých a osvojení si teoretických znalostí vodáckých, které oboje tvoří náplň celkového vodáckého výcviku. Tyto úkoly jsou postupně rozvrženy do nováčkovské zkoušky vodácké a do vodáckých doplňků k I. a II. stupni junácké zdatnosti.

Nikde na světě se nic nedává zadarmo a proto i vodní skaut a skautka musí praktickým výcvikem a teoretickým učením zaplatit získané vodácké moudrosti, jejich osvojení jim přiblíží nejen krásy vodáckého prostředí, ale usnadní jim porozumění všem tajemstvím vodního života, jakož i porozumění přírodním zákonům, podle kterých voda prospívá i škodí lidstvu. Právě úkolem této příručky jest vyzbrojit vodní skauty potřebnými vědomostmi, aby se naučili ve vodním prostředí žít a aby, což jest nejdůležitější, dovedli se vyvarovat i všem nebezpečím, která vodní živel přináší.

Autoři jednotlivých článků se snažili, aby články sloužily jako metodické pokyny pro vedoucí oddílů, pro kormidelníky, provádějící detailní výcvik posádek, tak i pro každého člena oddílu, kterým mají být články podkladem pro skládání vodáckých doplňků ke stupňům junácké zdatnosti. Jsem si vědom, že tato příručka postrádá ještě mnoho disciplin praktických

i teoretických, které by měli vodní skauti a skautky znáti, ale její omezený rozsah nedovoluje zatím více poskytnouti. Snad se podaří vydati II. díl "Vodního skautingu", který by pojednával o dalších možnostech náplně vodního skautingu. Doufejme, že se nám to tímto I. dílem podařilo a že se nám to podaří i v budoucnu.

Cílevědomá a ukázněná výchova vodních skautů a skautek dá naší socialistické republice generaci zdravých děvčat a chlapců, která bude tvořiti uvědomělou a zdravě cítící mládež, vždy ochotnou plniti jim svěřené úkoly.

Za Hlavní Kapitanát Vodních Skautů
Josef Štok, hlavní kapitán

MUDr. Jiří Zámečník, Ing. Zdeněk Hájek

H r y n a v o d ě

Hra je smyslem života u mláďat. Hra mláďat má svůj účel: připravit je co nejlépe do života, do dospělosti, kdy se již budou muset starat sami o sebe, obstarávat si potravu, chránit sebe a rodinu.

Hravost je vlastní dětskému věku a má svůj hluboký význam.

U dospělých se hra stává výchovným prostředkem a pro ně samé oddechem a zábavou.

Tak jako spontánní hra má svůj účel, tak i organizovaná hra musí mít svůj účel.

Každá d o b r á hra má mít dvojitý účel:

1/ zjevný - který přináší okamžité, ale dočasné hodnoty:

zábava,
rozptýlení,
oddych,
radost z pohybu

2/ skrytý - přináší trvalé hodnoty:

získání nových vědomostí, poznatků a zkušeností,
zlepšení tělesné kondice,
upevnění charakterových vlastností /jako je smysl pro "fair-play", kamarádství v kolektivu ap./,
procvičování znalostí,
ověřování znalostí a tím zvyšování sebevědomí.

Z výchovného hlediska hrou nemůžeme nazývat druh "zábavy", který vzniká za účelem ukrácení dlouhé chvíle, za účelem "zabít čas". /Příklad: "hra" v kostky, čára, karetní hry - některé/. Tento druh zábavy zaujme na chvíli, pak degeneruje a zachraňuje se hazardem.

Organizovaná hra může být dobrá nebo špatná. Pouze dobrá hra splňuje svůj účel a cíle.

Aby hra byla dobrou, musí mít vnitřní a vnější předpoklady:

a/ vnitřní předpoklady: zájem,

nadšení,

fantazie. To jsou nejvzácnější vlast-

nosti dětského věku, které musíme podporovat a rozvíjet.

Udržíme-li si tyto vlastnosti do dospělého věku, zůstáváme duševně mladými. Tyto vlastnosti u skautů jsou, protože bez těchto vlastností by těžko děti mohly být ve skautském oddílu.

Největším nebezpečím vnitřních předpokladů dobré hry je lhostejnost.

b/ vnější předpoklady dobré a úspěšné hry je příprava a koordinace hry. Závisí na organizátorovi hry:

1/ příprava hry musí být dokonalá a pečlivá

2/ zdůraznit vnější účel hry a zatajit skrytý

3/ vyvarovat se přílišné složitosti hry - pravidla musí být jasná a jednoduchá

4/ hra musí mít spád a gradaci, vyvarovat se dlouhého čekání

5/ prvky soutěživosti přinášejí do hry spád a napětí

6/ ve hře umožnit určitou volnost, aby se děti vedly k uvažování, přemýšlení a rozhodování

Nezapomeňme, že i dobře promyšlená hra, která je špatně zorganizovaná, může se stát špatnou a tím ztrácí svůj smysl.

Nakonec ještě jedna důležitá připomínka: V zápalu hry se děti mohou dostat do nebezpečných situací a proto již při přípravě a samotném průběhu hry nezapomínáme na zajištění bezpečnosti. Na vodě to platí dvojnásob.

Rejstřík vodáckých her je bohatý. Přinášíme zde ty základní, které by měl každý vodní skaut znát.

L o v v e l r y b y

Hra Lov velryby je jednou z nejstarších her vodních skautů. Lze ji hrát pouze na lodích, obvykle na pramičkách. Nejlépe vyzní tato hra na rozlehlých vodních plochách, kde musí lodě velrybu chvíli hledat a na cestě do přístavu se mohou pak navzájem přepadat. A teď o co vlastně jde.

Posádky jednotlivých lodí se připravují na lov velryby. Na přídi každé lodi je harpunář, tj. chlapec nebo děvče se sekerkou uvázanou na 5 m i více metrů dlouhém laně. Kotčnick i mužstvo je připraveno zabrat. Zatím někde na obzoru vody plave velryba. Bývá to kmen o průměru asi 30 cm a dlouhý asi 1,5 až 2 m. Pro lepší znázornění bývá velryba opatřena hřbetní a ocasní ploutví. V každém případě musí být řádně označena. Umístění velryby na hladinu nesmí být veřejné, aby její hledání bylo napínavé.

Na daný povel vyjedou lodě z přístavu a harpunář hledá na vodě velrybu. Pokud ji najde, takticky ji před ostatními loděmi neprozradí, ale nenápadně zavede kotčnicka správným směrem. Při přiblížení lodě k velrybě zasekne do velryby pořádně sekyrku,

aby ji po cestě neztratil a na předepsané délce lana ji táhne za lodí k přístavu. To už ostatní lodě pochopitelně vidí, že jedna loď dostala velrybu a tak se vydají zabránit této lodi v dotažení velryby do přístavu. Při honbě mohou zaseknutou sekerku vyrazit /jen sekerkou/ a zaseknout do velryby svou "harpuna". Tato honička se může opakovat i několikrát podle toho, jak jsou chytrí kotrčníci jednotlivých lodí a samozřejmě jak jsou obratní harpunáři. Je nabíledni, že výsledek leží na bedrech toho mužstva, které rychleji a lépe zabere.

Posádka pramiček je obvykle tato: kotrčník, 4-6 pádlařů, harpunář. Počet lodí 2-4. Důležité: sekerka /harpuna/ se nesmí házet.

L o v s l e d ů

Tuto hru lze hrát jak jednotlivě - jako plavecký výcvik - nebo hromadně na lodích obdobně jako lov velryby. Cvičí se zde hlavně rychlost jízdy a obratnost kotrčníků a pádlařů. Je na pádlařích, kteří se dostanou ke sledům, aby při jejich vylovení nenarušili tempo pádlování a současně na kotrčnicích, kteří loď řídí, aby při obrazech neztrácely lodě na rychlosti a byly stále v pravidelném pohybu.

Pro tuto hru se opět hodí rozlehlejší vodní hladiny, aby lodě musely sledě hledat. Sledě jsou polínka asi 5 cm v průměru a asi 30 cm dlouhá. Velikost těchto polínek se upraví podle toho, zda se jedná o hru pro jednotlivce - plavce, nebo o hru lodních posádek.

Hlavní podmínkou je, aby se s každým jednotlivým sledem loď nebo plavec vrátil do přístavu, kde ho odevzdá na břeh a pak opět hledá dalšího. Který plavec nebo loď vyloví více

sledů, hru vyhrává. Celkem může být použito pro lov sledů na jednu loď asi 5 až 15 kusů. Počet sledů je nutno přizpůsobit fyzické zdatnosti mužstev. Pro plavce stačí maximálně 5 kusů. Není možno rovněž dávat sledě pro plavce dál než 20 až 25 m. Při pěti sledích uplave totiž plavec prakticky najednou 200 až 250 m, což je již dost velká námaha na organismus chlapce nebo děvčete speciálně při závodech, kdy každý vydá ze sebe vše.

Hru pro plavce je možno upravit jako "štafetu", tj. plave vždy jen jeden člen mužstva a v okamžiku, kdy se vrátí se sledem, vyrazí další člen mužstva na lov.

Posádky lodí mohou být 5-7 členné včetně kotrčníka. Počet lodí je neomezený. Samozřejmě mohou soutěžit i jiné lodě - kanoe, kajaky, maňásky, ale vždy stejný druh lodí mezi sebou. U plavců je pak lépe provádět hru v několika kolech vylučováním a postupováním do dalších kol. Je třeba rozdělit pak hru na několik dnů, aby jednotlivci nezávodili v jednom dni ve dvou nebo třech kolech. Na to je čas obvykle ne letních táborech. Když toto není možné časově zajistit, lze vybrat z každého mužstva 2 až 3 nejlepší plavce.

G h y m c h á n a

Tato hra - lépe řečeno závod - cvičí posádky lodí v obratnosti a pohotovosti při ovládní lodě ve všech případech a za všech situací. Někdy se mohou zařadit do hry i prvky suchozemského výcviku, kde se procvičí i rychlost a obratnost chlapců a děvčat ve skautských disciplínách. Je to tedy souhrn těžších i méně těžkých úkolů, jak vodáckého rázu, tak i skautského výcviku. Všechny tyto úkoly se musí udělat co možná nejrychleji po sobě v daném pořadí.

Z úkolů typicky vodáckých je možno zahrnout: otáčení lodí až o 360 stupňů při jízdě nebo na místě, lovení kamenů ze dna řeky při jízdě, tlačení lodě v proudu řeky /posádka plave/, nasedání na loď z vody, pádlování bez kotrče, pádlování pozpátku, převrácení lodě a vylití vody s opětným nasednutím na vodě, projetí slalomu na vodě apod. Ze skautských prvků je možno zahrnout do závodů úkoly dle uvážení kapitána nebo kapitánky. Zásadně nepoužívat úkoly, které by závod zpomalovaly, ale naopak seskupení úkolů provést tak, aby závod měl spád, protože se jede na čas.

Tato hra může mít velmi mnoho obměn, jak dle zařazených úkolů, tak dle trasy, která je buď jen na vodě nebo kombinovaná na vodě i na suchu. Není nezajímavé připravit závod někdy jen na suchu /v zimních měsících/, ale to už závisí na rozhodnutí vedení oddílu.

Naděje na nejlepší čas žene chlapce i dívky k opravdovému vypětí všech sil a běda tomu, kdo z posádky něco zkaží. Hra se hraje mezi mužstvy nebo vybranými posádkami. Je velmi vhodná pro závod vybraných posádek různých oddílů.

N a c á k a n o u

Hodí se pro horké letní dny. Dvě lodě vyjedou na vodu, přiblíží se k sobě a pádlaři začnou na sebe cákat vodu. Prohrává ta loď, která se dříve potopí.

Pravidla: k cákání se smí používat pouze pádel. Odstrikávat lodě pádly, štouchat se pádly není dovoleno. Voda se z lodí nevytlévá. Když je více lodí, hraje se jako vylučovací soutěž.

Přetahování na vodě

Lodě se přiváží k sobě záděmi, lanem asi 10 m dlouhým. Na povel začnou posádky pádlovat. Vyhrává ta loď, která svého soupeře přetáhne.

Obměna: lodě jsou přivázané k sobě přídí. Pádlije se kontra.

Obměna: posádky jsou ve vodě, jednou rukou se přidržují lodě a na daný povel začnou s lodí plavat.

Poznámka: k této hře a k jiným soutěžím jsou zapotřebí bóje. Zhotovení bójí je jednoduché. Kus polena, špalek, prázdná plechovka /kanystr/ se zakotví pomocí provazu, na kterém je uvázaný kámen. Do polena nebo do špalku je možno pro lepší viditelnost zapíchnout praporek.

Na uprchlíka

Hra pro jednu posádku. Před vyplutím na vodu určí vedoucí hry jednoho z posádky, který má dělat uprchlíka. Udělá to tak, aby ostatní členové posádky nevěděli, kdo to je. Tak např.: přistupuje jeden člen posádky za druhým a vedoucí hry každému něco řekne. Vybranému pak oznámí, že je uprchlíkem. Loď vyjede na vodu a řídí se podle povelů kormidelníka. Uprchlík má za úkol opustit loď tak, aby ho nikdo z členů posádky nezachytil.

Pravidla: Uprchlík opustil loď, když se jí již nedotýká žádnou částí těla. Ostatní členové posádky ho mohou zadržet, pokud jsou na lodi, nebo mohou být i mimo loď, ale musí se lodi dotýkat /přidržovat se jí/. Když do 10 vteřin /5 vteřin/

nezachytí uprchlíka, uprchlík je na svobodě. Kdo z ostatních opustí loď, což znamená, že se jí nedotýká, vypadá ze hry.

Rytířský souboj na vodě

Pro tuto hru si opatříme dřevce, tj. tyč dlouhou 2 až 3 m, obalenou na konci hadrem. Jeden dřevce pro každou loď. Dřevce pro obě soutěžící lodě musí být stejné. Rytíř stojí na přídi lodi a bojuje s protivníkem - snaží se ho shodit do vody.

Pravidla: dřevcem se smí pouze strkat /bodát/, ne mlátit. Dřevce soupeře se nesmí chytat rukama. Z posádky nesmí nikdo rytíře přidržet a jakkoliv mu pomáhat. Lodě se nesmí odstrkovat pádly, rukama, ani nesmí lodě do sebe vrážet.

Nutná je velmi jemná spolupráce všech členů posádky. Hru je třeba nejprve dobře nacvičit.

Vybíjená na vodě

Ve vymezeném prostoru bójemi /2 čtverce nebo obdélníky o straně 15 - 20 m/ bojují mezi sebou dvě lodě. Hází se tenisovým míčkem. První hází vylosovaná loď, nebo loď, která se zmocní míčku, který je ve vymezeném prostoru. V tomto případě startují lodě ze břehu. Hází střídavě první a druhá loď. Zasažený člen posádky opustí loď a doplave ku břehu. Míč lze též chytit. Hráč, který chytne míč, nevypadá ze hry, ale může ihned házet na protivníka. Vymezený prostor může loď opustit pouze tehdy, když si jede pro míček. Hází se vždy z vlastního vymezeného prostoru do pole /vymezeného prostoru/ protivníka.

Na bludičku

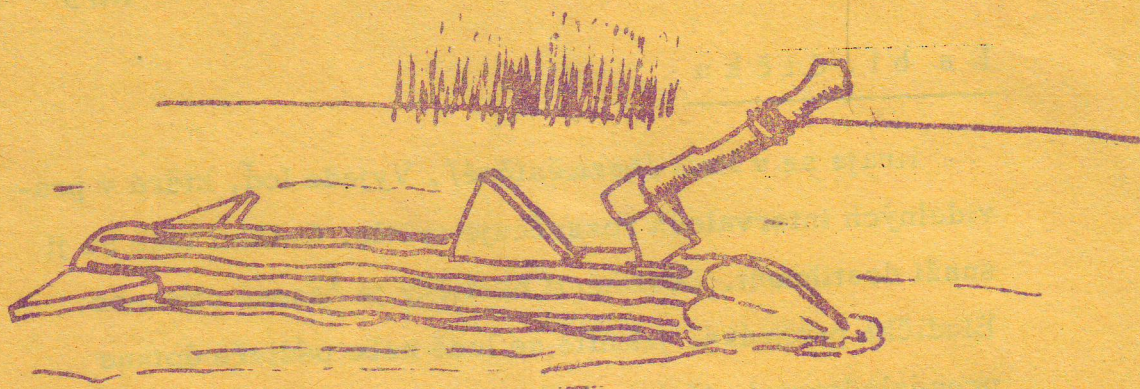
Hraje se v noci /bezměsíčné/. Vyjede loď, která v pravidelných intervalech rozsvěcuje světlo. Ostatní lodě se jí snaží dostihnout. Dostihnutí bludičky je časově omezeno. Bludička prohrává, jakmile se loď nebo pádlaře dotkne pronásledovatel, třeba pádlem.

Obměna: místo světelného signálu, vysílaného bludičkou v pravidelných intervalech, je možno použít zvukového signálu. Je to obtížnější obměna.

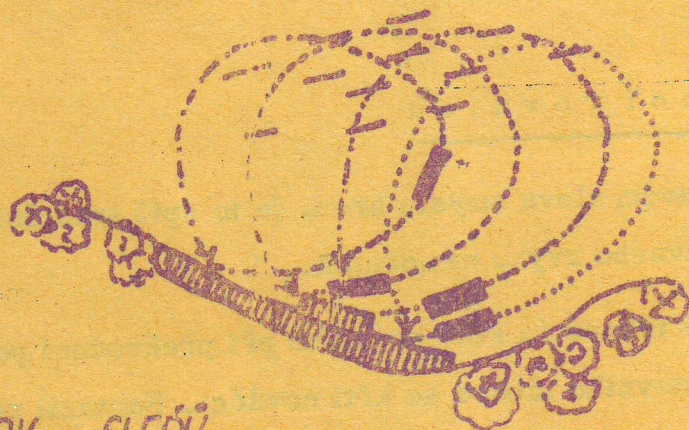
Překročení rovníku

Není v pravém slova smyslu hrou. Je to spíš tradiční obřad podle dávného zvyku námořníků.

V polovině tábora /u stálého/ nebo při překročení poloviny cesty u putovního tábora se křtí nováčci. Fantazii se meze nekladou. Před nováčky se obřad tají, aby byla větší legrace. Na návštěvu ke kapitánovi přijede Neptun s nezbytným trojzubcem a s pomocníky. S kapitánem se přivítají jako staří známí. Kapitán představí Neptunovi nováčky, kteří jsou před křtem namydlení, oholení /symbolicky/, ostříhání /symbolicky/, umytí, pokřtěni Neptunem a podtaženi pod lodním kýlem.

LOV VELRYBY

LOV SLEĐŮ

